LIMBURG VASTBERADEN VEERKRACHTIG EN VERBONDEN

Beleidsverklaring 2026–2030

VAST
VEER
EN

LIMBURG
BERADEN
KRACHTIG
VERBONDEN

HET LIMBURGS PROVINCIEBESTUUR VOOR VASTBERADENHEID, VEERKRACHT EN VERBONDENHEID

Limburg heeft een traditie in transitie. Ook deze legislatuur rechten we onze rug voor wat van buitenaf komt, voor de voortdurende verandering, de geopolitieke onrust en diverse nieuwe uitdagingen. Men mag hoge verwachtingen koesteren van zijn provinciebestuur.

Limburg volgt geen uitgestippelde paden van anderen, maar zoekt zijn eigen lijn, trouw aan zijn karakter. In een jonge provincie is een eigen koers geen keuze maar een noodzaak. Wij putten kracht uit onze identiteit en cultuur. De Limburgse identiteit, dat is er één van veerkracht en vastberadenheid. En onze cultuur is er één van gedeeld levensgeluk en verbondenheid.

De vier beleidsnota's die voorliggen leggen elk eigen accenten, want ieder domein kent zijn eigen uitdagingen en verwachtingen. Maar de noemer is gemeenschappelijk: onze provincie laten groeien op zo'n manier dat mens en omgeving versterkt worden. We doen dat met een economie die toegevoegde waarde creëert, onderwijs dat talent stimuleert en ontwikkelt, landschappen en erfgoed die voor verbinding zorgen, landbouw die duurzaam produceert en mobiliteit die mensen veilig en gezond met elkaar verbindt.

Onze ambitie is meer dan een strategie; ze is een uitnodiging. Een uitnodiging aan iedereen die Limburg maakt: bewoners, ondernemers, verenigingen, scholen, landbouwers en lokale besturen. Wij bouwen een provincie niet van bovenaf, maar samen; in dialoog, in samenwerking, in wederzijds vertrouwen.

Door het ontbreken van een grootstad is de rol van het provinciebestuur in Limburg wezenlijk anders dan elders. Hier vormt de provincie de robuuste verbinding: nabij genoeg om te voelen wat gemeenten bezighoudt, breed genoeg om te werken aan projecten die een dorp of stad overstijgen en vastberaden om het verschil te maken op die domeinen waarvoor Vlaanderen te veraf is.

Waar we het verschil kunnen maken, versterken we. Waar onze impact te beperkt blijft, herbekijken we. Dit bestuur kiest niet blind voor het vertrouwde, maar bewust voor wat werkt. Keuzes maken is geen

verlies, maar een vorm van eerlijkheid tegenover de Limburgers. Wat ooit goed of innovatief was, vraagt morgen misschien om een nieuwe visie. De gedachte dat “het altijd zo geweest is” maakt in deze visie plaats voor een kritische blik die evalueert op impact.

Voor al deze uitdagingen hebben we de Limburgers nodig. We brengen het provinciebestuur daarom dichter bij de mensen: door zichtbaar te zijn waar leven en werk elkaar kruisen, door een actieve partner te zijn voor lokale besturen, en door complexe vraagstukken helder en mensgericht te benaderen. Limburg maken we vóór en vooral mét de Limburger.

De provincie wil de steden en gemeenten niet alleen ondersteunen, maar samen met hen oplossingen vormgeven. Want de uitdagingen waar Limburg voor staat – van klimaat en mobiliteit tot erfgoed, ruimte en welzijn – overstijgen elke gemeentegrens. Samenwerking is vandaag niet langer een optie, maar een noodzaak.

De budgettaire context is helaas strakker dan voorheen. Maar dat is een reden tot scherpte, niet tot schraalheid. Door te focussen op kerntaken creëren we financiële ruimte, zodat – ondanks minder inkomsten en grote investeringen – de belastingdruk niet hoeft te stijgen. De dienstverlening in onze grondgebonden bevoegdheden blijft gevrijwaard. We kiezen voor een sober maar doelgericht bestuur dat middelen inzet waar ze het meeste verschil maken.

Limburg verdient een bestuur dat helder kiest, met beide voeten in de realiteit staat en tegelijk durft dromen van wat deze provincie kan worden. Dit bestuur kiest voor daadkracht die gedragen wordt door samenwerking, voor beleid dat wortelt in de Limburgse eigenheid en voor investeringen die de toekomst dienen. De vier beleidsnota’s die volgen, vormen het kompas voor die weg vooruit. Samen vormen ze een uitnodiging: om Limburg sterker, warmer en veerkrachtiger te maken—met elke Limburger, in elke gemeente, elke dag opnieuw.

Inge Moors, Laura Olaerts, Igor Philtjens en Tom Vandeput

INGE MOORS

1 Landbouw en Platteland ... 11
2 Ruimtelijke Planning ... 22
3 Omgevingsvergunningen ... 29
4 Griffie ... 29

LAURA OLAERTS

1 Kwalitatief Provinciaal Onderwijs ... 35
2 Limburg, dé fietsregio ... 36
3 Integraal en klimaatrobuust waterbeleid ... 40
4 Natuur en Bos – een robuust ecologisch netwerk ... 42
5 Milieu en Klimaat ... 46
6 Het Limburgs toeristisch merk benutten voor gasten en Limburgers ... 48
7 Maximaal digitaal en extern communiceren over Limburg ... 53
8 Ondersteuning van de erkende erediensten ... 54
9 Limburg op de kaart zetten als een veilige regio ... 54

IGOR PHILTJENS

1 Financiën ... 58
2 Domein Bokrijk ... 59
3 Natuurpark Nieuwenhoven ... 62
4 Dommelhof ... 64
5 Mondiale samenwerking ... 67
6 Facilitair beheer ... 67
7 Regiomarketing ... 70
8 Erfgoed ... 71
9 De Fruitroute ... 74
10 Het Kolenspoor ... 77
11 Mineset ... 77

TOM VANDEPUT

1 Het toekomstpad naar meer Limburgse welvaart ... 82
2 Van bedrijventerrein tot stadskern: investeren in ruimte voor ondernemen ... 88
3 Menselijk kapitaal als motor van de Limburgse economie ... 90
4 Een campusbrede aanpak voor innovatie en ecosystemen ... 95
5 Verleden als fundament, toekomst als horizon ... 100
6 Tot slot ... 103

INGE MOORS

Ruimtelijke planning I Omgevingsvergunning I
Wonen I Landbouw I Platteland I Griffie I
pcfruit I PIBO-campus I PVL

Beleidsverklaring 2026–2030

PROEFPROJECT AGRIVOLTAICS (PCFRUIT VZW), SINT-TRUIDEN

1 LANDBOUW EN PLATTELAND

1.1 Limburgse land- en tuinbouw innoveren met praktijkonderzoek

De provincie Limburg kiest resoluut voor een sterke, duurzame en competitieve land- en tuinbouw. Innovatie is onmisbaar in tijden van klimaatuitdagingen, economische onzekerheid en hoge maatschappelijke verwachtingen. Daarom zetten we volop in op praktijkgericht onderzoek als motor van groei.

Onze focus ligt op de Limburgse sterktes: fruitteelt, akkerbouw, wijnbouw en veehouderij. Deze sectoren zijn niet alleen van groot economisch belang, ze zijn ook cruciaal voor voedselzekerheid en landschapsbehoud. Praktijkgericht agrarisch onderzoek vormt daarbij de brug tussen de wetenschap en het veld: onderzoek vertaalt innovaties naar haalbare toepassingen op het landbouwbedrijf.

De provincie versterkt de Limburgse praktijkcentra - pcfruit vzw, PIBO-campus vzw en PVL vzw - met structurele werkingsmiddelen en met gerichte investeringen in infrastructuur.

1.1.1 Pcfruit vzw: wereldtop in fruitteelt

Onze Limburgse fruittelers behoren tot de absolute wereldtop. Die koppositie willen we behouden. Investeringen in kennis, onderzoek en concrete toepassingen zijn nodig voor een duurzame en innovatieve fruitteelt.

Al meer dan 80 jaar kunnen de Limburgse telers rekenen op de expertise van Proefcentrum Fruitteelt vzw (pcfruit vzw), dat in het hart van onze fruitregio uitgroeide tot dé kenniscluster voor de Vlaamse fruitteelt. Pcfruit vertaalt toegepast wetenschappelijk onderzoek naar praktijkgerichte demonstraties en voorlichting. Zo vloeit nieuwe kennis rechtstreeks door naar de fruittelers. Het onderzoek maakt bovendien deel uit van een bredere ecosfeer waarin ook producenten, handel, veilingen en toeleveranciers nauw betrokken zijn.

De introductie van precisietechnieken zal de fruitteelt de komende jaren ingrijpend veranderen. Telers bemesten en snoeien steeds efficiënter, ze kunnen ook ziektes en plagen doeltreffender behandelen. Innovatieve technieken verhogen niet alleen het rendement, maar versterken ook de klimaatbestendigheid en geïntegreerde plaagbestrijding. Pcfruit speelt hierin een sleutelrol met projecten zoals ADaM en PreciLa. Maar ook met het sturen van waarschuwingen voor ziekten of plagen. Zij kunnen door het combineren van historische data en de nieuwste weersvoorspellingen, modellen maken om gewasbescherming nog accurater te maken. Deze modellen worden momenteel al gretig afgenomen in het buitenland.

Limburg speelt een voortrekkersrol in innovatieve landbouwpraktijken, die rendabiliteit en duurzaamheid verzoenen.

Ook andere projecten maken de Limburgse fruitteelt klaar voor de toekomst.

- Het lopende proefproject Agrivoltaics combineert zonnepanelen boven klein fruit én perenboomgaarden, energieopwekking en fruitproductie.
- Het nieuw serrecomplex, dat in 2026 in gebruik wordt genomen, voor onderzoek naar betere modellen voor de bestrijding van plaaginsecten, mét respect voor nuttige insecten.
- In de conceptuele boomgaard 'Out of the box' gebeurt onderzoek naar teelttechnieken met een minimale chemische input.

Zo blijft pcfruit dé innovatieve motor voor de fruitteeltsector.

1.1.2 PVL vzw: vernieuwing voor de veehouderij

Het Proef- en Vormingscentrum voor Landbouw vzw (PVL vzw) is de referentie voor praktijk-onderzoek in de Limburgse veehouderij. Die is historisch sterk verankerd in het noorden van de provincie. PVL vzw groeide de voorbije jaren sterk, met meer projecten, meer medewerkers en vernieuwde infrastructuur.

De agenda is afgestemd op hete hangijzers zoals emissies, dierenwelzijn en de klimaatimpact van de veehouderij. Zo opende PVL vzw samen met landbouwschool Biotechnicum een nieuwe jongveestal die dieren nauwkeurig monitort tijdens de opfokfase en de emissienormen netjes naleeft. In 2025 volgden een hypermoderne zeugenstal en nieuwe kantoren.

PVL vzw bouwt ook expertise uit rond knolcyperus-bestrijding en investeert in innovatieve machines om dit complexe hardnekkige landbouwprobleem aan te pakken.

De volgende investering die in de pijplijn zit, is de bouw van een nieuwe vleesvarkensstal. Er is nood aan extra capaciteit om de stijgende vraag naar onderzoek op te vangen. PVL vzw zal de nieuwe stal uitrusten met flexibele onderzoeksruimtes, die aangepast kunnen worden voor verschillende stalsystemen en managementtechnieken. Tegelijk komt er bijkomende apparatuur voor emissiemetingen. PVL vzw is in dit kader ook betrokken bij het project Rammonia, een door de Vlaamse overheid gefinancierd project dat het onderzoek naar technieken wil versnellen. PVL vzw zal daarin de verantwoordelijkheid nemen om emissiereducerende technieken in de varkenshouderij door te meten en zal daardoor ook de expertise opbouwen om dit op langere termijn als structurele dienstverlening aan te bieden.

1.1.3 PIBO-Campus vzw: akkerbouw van de toekomst

In de Haspengouwse leemstreek is het Provinciaal Instituut voor Biotechnisch Onderwijs-campus vzw (PIBO-campus vzw) dé onderzoeksreferentie voor de professionele akkerbouw. De focus ligt zowel op teeltonderzoek met directe economische meerwaarde (zoals rassenproeven van granen, korrelmaïs en aardappelen) als op innovaties die de Limburgse akkerbouw klaarstomen voor de toekomst.

De introductie van precisielandbouw stond de voorbije periode centraal. Via projecten zoals ADaM en PreciLa – waar ook de fruitteelt aan

JONGVEESTAL (BIOTECHNICUM), BOCHOLT

INZAAI VEZELHENNEP

meedoet - ontwikkelt PIBO-campus vzw mee digitale toepassingen voor gerichte bemesting, zaaidichtheid en gewasbescherming. Ook vezelhennep staat in de kijker, met het Interreg-project Help2Comp dat onderzoek doet naar het gebruik van hennepvezels als biocomposiet in de maakindustrie.

De provincie Limburg versterkt haar voortrekkersrol in duurzame landbouw met de aanleg van het eerste Limburgse proefplatform op PIBO-campus vzw in Tongeren. In samenwerking met Tiense Suiker en Beneo-Orafti worden op 6 hectare innovatieve teeltrotaties, bodembewerkingen, bloemenstroken en precisielandbouwtechnieken wetenschappelijk opgevolgd. Dit proefplatform levert nieuwe kennis op over bodemkwaliteit, koolstofopbouw en functionele biodiversiteit en vormt een belangrijke stap in het ontwikkelen van een landbouwmodel dat in evenwicht is met milieu, klimaat en de toekomst van onze akkerbouwers.

Limburg speelt een voortrekkersrol in innovatieve landbouwpraktijken, die rendabiliteit en duurzaamheid verzoenen. PIBO-campus vzw zet die ambitie de komende jaren kracht bij met een aantal nieuwe projecten:

- Het LEADER-project 'Haspengouwse graancirkels' bouwt een lokale, duurzame baktarweketen.
- Onderzoek naar efficiëntere spuittechnieken die spaarzaam omspringen met water en met een betere waterkwaliteit probleemonkruiden bestrijden.
- Focus op waterbuffering op akkers, een belangrijk thema voor de landbouw met een sterke maatschappelijke impact.

In de toekomst wordt gekeken naar investeringen die onder andere inzetten op gerichtere bemestingsproeven.

1.1.4 Wijnbouw aan opmars bezig

De Limburgse wijnbouw zit in de lift. Het Kennis- en Onderzoekscentrum Wijnbouw ondersteunt wijnboeren met onderzoek, kennisdeling en professionalisering. De provincie blijft dit centrum versterken met investeringen in materiaal en expertise. Zo krijgen Limburgse wijnbouwers de kans om hun kwaliteit en concurrentiekracht verder uit te bouwen met kennis die vaak elders ontwikkeld werd en die onmiddellijk vertaald wordt naar de Vlaamse situatie.

1.1.5 CIAGO: agrofood-ondernemerschap stimuleren

Met CIAGO – het Centrum voor Innovatief Agrarisch Ondernemen – trekt Limburg aan de kar in de agrofoodsector. Hier komen landbouw, voeding en ondernemerschap samen. CIAGO slaat de brug tussen producenten, verwerkers en foodtech. Ondernemers kunnen er rekenen op begeleiding om hun innovatieve ideeën naar de markt te brengen. Zo versterken we de keten, creëren we economische meerwaarde en stimuleren we duurzaam ondernemerschap.

Als laagdrempelig adviescentrum verbindt CIAGO ondernemers met kennisinstellingen, partners en investeerders. Start-ups, groeibedrijven en gevestigde waarden kunnen er aankloppen. De komende tijd bouwt het haar adviesfunctie uit tot een rendabel verdienmodel.

In het Foodlab vinden ondernemers en studenten een innovatieve testomgeving om te experimenteren en nieuwe producten te creëren. Ze krijgen er niet alleen toegang tot gespecialiseerde apparatuur, maar ook tot coaching om klantgericht te ontwikkelen. Het CIAGO Foodlab is een belangrijke schakel om de historische Limburgse achterstand in innovatie te verkleinen.

Met het netwerk limburgfood.be versterkt CIAGO de co-creatie binnen de Limburgse voedingssector. Zo groeit Limburg uit tot een veerkrachtige voedingsregio met oog voor innovatie, duurzaamheid en economische meerwaarde.

Jaarlijks zet CIAGO de regio bovendien in de kijker met het Food meets Technology (FxT)-event. Dit toonaangevende netwerkevent koppelt internationale trends aan lokaal ondernemerschap.

1.1.6 Limburg Food Forward: samenwerken aan een toekomstbestendig voedselsysteem

In Limburg bundelen we de krachten om ons voedselsysteem klaar te maken voor de toekomst. Met Limburg Food Forward zetten we een stevige stap richting meer samenwerking, innovatie en duurzame groei in de hele agrovoedingsketen.

Onder deze koepel werken pcfruit vzw, PVL vzw, PIBO-campus vzw, Agropolis en CIAGO samen. Hun gezamenlijke aanpak overstijgt de klassieke grenzen en maakt een einde aan de vroegere verticale werking van het Limburgs praktijkonderzoek. Vertrekkende van hun eigen specifieke expertise, delen alle partners hun kennis en expertise. Zo ontstaat een open netwerk waarin nieuwe inzichten sneller hun weg vinden naar het werkveld. Concrete toepassingen creëren economische meerwaarde en vergroten de veerkracht van de Limburgse agrovoedingsketen.

Eén plus één wordt meer dan twee. Limburg Food Forward is meer dan een samenwerking: het is een katalysator voor innovatie.

Door met verschillende organisaties samen te werken, vergroten we de slagkracht om deel te nemen aan Vlaamse en Europese onderzoeksprojecten. Die projecten zorgen ervoor dat innovaties nog sneller de weg vinden naar het veld.

Zo kan Limburg Food Forward actief op zoek naar opportuniteiten om te bouwen aan het duurzaam en innovatief voedselsysteem van de toekomst.

1.2 Agrarisch InnovatieFonds (AIF): hefboom voor duurzame innovatie

Om de Limburgse landbouw klaar te stomen voor de toekomst, zetten we niet alleen in op de structurele werking van de praktijkcentra en de uitbouw van Limburg Food Forward. Met het Agrarisch InnovatieFonds (AIF) geven we onze kennisclusters ook een extra duw in de rug.

Het fonds fungeert als springplank voor duurzame innovatie en versnelt de stap van idee naar praktijk. Met dit fonds kunnen onze Limburgse praktijkcentra extra ondersteuning krijgen hetzij voor deelname aan Vlaamse en Europese onderzoeksprogramma's, hetzij voor vernieuwende technieken en infrastructuur. Bovendien speelt dit fonds via thematische oproepen in op projecten die inzetten op actuele uitdagingen zoals klimaatadaptatie en energie-efficiëntie, bodemverbetering, circulaire landbouw,

eiwitdiversificatie, digitalisering en artificiële intelligentie.

Het AIF combineert zo focus en slagkracht: het is gericht genoeg om een hefboom te zijn voor de Limburgse land- en tuinbouw, en tegelijk breed genoeg om onze kennisclusters maximaal te versterken in hun onderzoek en innovatie.

1.3 Ondersteuning voor landbouweducatie en zorgboerderijen

Steeds meer landbouwbedrijven evolueren naar multifunctionele ondernemingen. Ze staan niet alleen in voor onze voedselvoorziening, ze nemen ook andere maatschappelijke functies op. De provincie ondersteunt hen via organisaties die hen met kennis van zaken en knowhow hiervoor bijstaan.

1.3.1 Landbouweducatie

Kinderen terug laten ontdekken hoe ons voedsel wordt geproduceerd. Dit doen we via het netwerk 'Boeren met Klasse'. Hiermee krijgen Limburgse scholen de kans om landbouwbedrijven te bezoeken. Zo ontdekken kinderen en jongeren waar ons voedsel vandaan komt en verkleinen we de kloof tussen boer en consument (schooljaar 2024-2025 +/- 450 aanvragen).

1.3.2 Zorg op het landbouwbedrijf

We ondersteunen het Steunpunt Groene Zorg vzw waarbij landbouwbedrijven aan verbreding doen met kwetsbare groepen. In Limburg tellen we vandaag 142 zorgboerderijen: van klassieke landbouw- en tuinbouwbedrijven tot manèges, kinderboerderijen en hobbyboeren. In 2024 sloten negen nieuwe zorgboerderijen zich aan bij het netwerk.

1.4 Korte keten promoten

De korte keten speelt haar eigen, belangrijke rol in onze duurzame, lokale economie. Daarom brengen we de landbouw en consument op een laagdrempelige én toegankelijke manier dichter bij elkaar. Dit doen we door onze lokale landbouwproducten te promoten. Zowel het platform www.limburgsmaaktnaarmeer.be, waar intussen zo'n 200 Limburgse producenten hun kwaliteitsvolle producten van eigen bodem presenteren en de 'Week van de Korte Keten' zijn hiervoor vaste waarden. Maar ook sensibiliserende campagnes zullen de producten en het productieproces van eigen bodem mee in de verf zetten.

1.5 Limburg pioniert in de aanpak van bacterievuur

Bacterievuur is een grote uitdaging voor land- en tuinbouwers. De plantenziekte treft niet alleen fruittelers, boomkwekers en sierteeltbedrijven, maar vormt ook een bedreiging voor openbaar groen en particuliere tuinen. Met de oprichting van het Provinciaal Meldpunt Bacterievuur in 2021 nam Limburg het voortouw in het aanpakken van de ziekte. Dat was een noodzakelijke reactie op het wegvallen van Europese regelgeving en een duidelijk juridisch kader.

Begin 2024 keurde de Vlaamse Regering een nieuw verzameldecreet goed. Daarmee kregen lokale besturen opnieuw de bevoegdheid om handhavend op te treden tegen haarden van bacterievuur. De

bestrijdingsplicht van bacterievuur is dus in de praktijk hersteld. De provincie werkte hiervoor een stevig juridisch kader uit, met heldere richtlijnen voor GAS-bepalingen en retributiereglementen. Zo loopt de aanpak van bacterievuur zoveel mogelijk gelijk in alle Limburgse gemeenten.

De rol van het Provinciaal Meldpunt Bacterievuur verschuift in dit nieuwe kader naar een strategisch ondersteunende functie:

- Inwoners en professionals sensibiliseren en informeren om de plantenziekte te herkennen én te voorkomen.
- Lokale besturen ondersteunen door infecties te bevestigen en concreet advies te geven voor handhaving.
- Innovatie stimuleren, bijvoorbeeld via een app (ontwikkeld met pcfruit vzw) die meldingen bundelt en opvolging vergemakkelijkt.

1.6 De provincie als gids in het kluwen van regels

Onze land- en tuinbouwbedrijven ondernemen binnen een kluwen van complexe en veranderende regelgeving. De provincie volgt alle ontwikkelingen op de voet en garandeert actuele en onderbouwde adviezen, zowel intern als extern.

In 2024 leverden we 51 landbouwkundige adviezen af bij omgevingsvergunningen. De komende jaren zullen heel wat veehouderijen een verlenging en/of vernieuwing van hun vergunning aanvragen in het kader van het stikstofdecreet. Daarom blijft adviesverlening door de landbouwkundige dienst onmisbaar, zowel bij omgevingsvergunningen als in ruimtelijke processen en gebiedsgerichte projecten.

Waar nodig brengt de dienst Landbouw en Platteland ook beleidsadviezen uit. Dat gebeurt altijd in overleg met andere diensten, zodat we tot een gecoördineerd provinciaal standpunt komen.

Daarnaast blijft de provincie natuurlijk ook een aanspreekpunt. Landbouwers én niet-landbouwers kunnen bij ons terecht met vragen over bijvoorbeeld de pachtwet, wateronttrekking of zonevreemde basisrechten.

1.7 Ruimte voor land- en tuinbouw op lange termijn

De open ruimte in Limburg staat onder druk. Voedselproductie, natuur, biodiversiteit, waterbuffering, koolstofopslag, recreatie: tal van uiteenlopende maatschappelijke noden hebben een plek nodig, terwijl de beschikbare open ruimte beperkt is. Dat is een evenwichtsoefening die vraagt om slimme, toekomstgerichte keuzes.

Om onze voedselvoorziening veilig te stellen, is langdurige en zekere toegang tot voldoende grond cruciaal voor land- en tuinbouwbedrijven. Daarom werkt de provincie binnen het Beleidsplan Ruimte Limburg (Ruimtepact 2040) aan concrete acties die landbouwbedrijven perspectief geven.

Waar veel (zonevreemde) landbouw aanwezig is in natuurgebied, of waar veel natuur voorkomt in landbouwgebied, bakenen we ‘pilootgebieden’ af. Daar onderzoekt de provincie samen met de betrokken partijen of een planologische ruil mogelijk is: natuurgebied dat landbouwgebied wordt, of landbouwgebied dat we als natuurgebied inkleuren. Zo richten we de open ruimte slimmer in én ontstaat meer grondzekerheid, voor zowel landbouw als natuur.

Zo is er vraag naar eenduidige, transparante en haalbare richtlijnen voor de landschappelijke inpassing van moderne landbouwbedrijven in landschappelijk waardevolle agrarische gebieden. De provincie zet daarom cartografische en participatieve trajecten op in de Kempen en Haspengouw, om samen tot gedragen oplossingen te komen .

Het Ruimtepact 2040 wil zonevreemd gebruik in landbouwgebied terugdringen, zeker in strategische landbouwgemeenten. Bij de overname van vrijgekomen landbouwsites ziet de provincie toe op een correct gebruik van voormalige gebouwen en omliggende gronden. Tuinzones moeten beperkt blijven om verdere vertuining of verrommeling van het landschap te voorkomen. Gemeenten kunnen aankloppen bij de provincie voor informatie en advies.

Ook bij acties rond groenblauwe aders, openruimtecorridors, bedrijvenzones of hernieuwbare energie komt het landbouwperspectief aan bod.

De paardenhouderij is nergens zo prominent aanwezig als in Limburg. De sector vraagt om extra ruimte, die we niet altijd binnen agrarisch gebied vinden. We bouwen verder op de provinciale studie en organiseren infosessies rond ruimtegebruik en andere noden van de paardenhouders.

Tot slot groeit het inzicht dat landbouwgrond in publiek eigendom een krachtig beleidsinstrument kan zijn. Zulke gronden bieden kansen om onze voedselproductie te verduurzamen en experimenten mogelijk te maken. De provincie faciliteert dit debat door dialoog- en infosessies te organiseren.

1.8 Kansen voor het Limburgse platteland

Het Limburgse platteland brengt heel wat functies samen in de open ruimte. Landbouw, natuur, erfgoed en lokale gemeenschappen ontmoeten elkaar hier. Het platteland is een bron van economische activiteit, sociale verbondenheid en landschappelijke schoonheid. Bijna 70% van de provincie bestaat uit open ruimte. Met ons provinciaal beleid willen we die ruimte kwalitatief inrichten en tegelijk de eigenheid van de Limburgse regio's versterken.

Het plattelandsbeleid staat de komende jaren voor grote uitdagingen: klimaatverandering, vergrijzing (tegen 2033 stijgt het aantal 85-plussers met 31%), leefbaarheid van dorpen, behoud van voorzieningen, mobiliteitsarmoede en de transitie van de landbouw. Maar er liggen ook kansen: verduurzaming, innovatie, ondernemerschap, toerisme en sterkere gemeenschappen.

1.8.1 Europese programma's als motor

De provincie kiest bewust voor een gebiedsgerichte aanpak en innovatieve plattelandsontwikkeling. Elke regio bouwt voort op haar sterktes:

- Haspengouw: fruitteelt, erfgoedlandschappen en toerisme.
- Maasvallei: waterbeheer, toerisme en grensoverschrijdende samenwerking.
- Kempen: bos- en natuurbeheer, toerisme, dorpenbeleid en aansluiting op het Nationaal Park Hoge Kempen.

Sinds 2000 investeert Limburg via het Europees plattelandsprogramma LEADER (Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale),

HEIDE ATELIER (LEADER-PROJECT), BILZEN-HOESELT

met gebundelde steun van Europa, Vlaanderen en de provincie. De projecten binnen het programma spelen in op de noden die de lokale gemeenschappen zelf formuleren.

Tussen 2014 en 2020 werden 83 projecten goedgekeurd in Haspengouw en Kempen-Maasland, samen goed voor ruim 6 miljoen euro. De thema's varieerden van leefbare dorpen tot bodem- en waterbeheer en landbouw- en natuureducatie. Daarnaast werd via de programma's Platteland Plus en Omgevingskwaliteit en -vitaliteit nog eens 5,3 miljoen euro geïnvesteerd in 73 projecten.

Voor de huidige periode zijn er vier LEADER-gebieden: Kempen, Maasland, Haspengouw Zuidoost en Haspengouw Zuidwest. Samen werken zij rond drie prioriteiten:

- Innovatieve en duurzame landbouwproductie en valorisatie van biomassaresten.
- Leefbare en levendige dorpen.
- Biodiversiteit en landschapskwaliteit.

Elk gebied legt eigen accenten, die zo dicht mogelijk aansluiten bij de noden van het gebied én de inwoners. Voor deze projecten is een budget van ruim 10,5 miljoen euro voorzien, waarvan de helft intussen al is toegewezen. In 2026 lanceren we de laatste oproepen voor LAG Kempen en Maasland.

Een gebiedsgerichte aanpak in het plattelandsbeleid zorgt ervoor dat we optimaal kunnen inspelen op de accenten, kwaliteiten en behoeften van elke regio.

1.8.2 Pact voor een veerkrachtig platteland

Ook na 2027 willen we Europese programma's inzetten om het Limburgse platteland verder te versterken. Europa benadrukt zelf het belang van rurale gebieden voor economie, voedselzekerheid en cultuur. LEADER moet volgens het Europees Parlement een vaste plaats krijgen in het cohesie- en landbouwbeleid. We volgen de toekomst van het programma op de voet.

Vlaanderen werkt intussen aan een plattelandspact, dat in 2026 wordt verwacht en dat de veerkracht en duurzaamheid van ons platteland verder moet vergroten.

Naast projectwerking focust de provincie op sensibilisering en uitwisseling rond thema's zoals leefbaarheid van dorpen, behoud van voorzieningen, …

2 RUIMTELIJKE PLANNING

2.1 Limburg maakt ruimte: heldere keuzes in snel veranderende tijden

De wereld verandert razendsnel. We krijgen te maken met klimaatopwarming en droogte, met demografische verschuivingen, energievraagstukken en geopolitieke spanningen. Al die uitdagingen zetten onze ruimte in Limburg onder druk. De noden zijn groot, de ruimte is schaars. Daarom is een doordacht ruimtelijk beleid nodig, met heldere keuzes voor de Limburgers van vandaag én morgen.

Met het Ruimtepact 2040 kiest de provincie Limburg voor een duidelijke koers. Dit plan is ons kompas voor duurzaam en toekomstgericht ruimtegebruik. Het bestaat uit een strategische visie en drie beleidskaders:

- Wonen in kernen
- Economische ruimte
- Openruimteschakels

Het uitvoeringsprogramma 2025–2030 vertaalt die visie naar concrete acties. Zo bouwen we samen aan een provincie die slim groeit, haar kwaliteiten bewaart en vooruitdenkt.

Limburg maakt hierin bewuste keuzes. Met het Ruimtepact 2040 en het uitvoeringsprogramma 2025–2030 zetten we in op adaptieve groei, integrale planning, verbonden gemeenschappen en een duurzame economie. De klemtoon ligt op ruimtelijke kwaliteit, economische veerkracht en maatschappelijke samenhang.

De provincie doet dit niet alleen. Via een jaarlijkse **subsidieoproep** krijgen ook partners de kans om projecten op te starten die de Limburgse steden en dorpen versterken. Elk jaar staat een ander thema centraal. In 2026 ligt de focus bijvoorbeeld op bouwen aan levendige stads- en dorpskernen.

Samen nemen we vandaag de beslissingen die Limburg in 2040 robuust, leefbaar en veerkrachtig maken. Onze ruimte is kostbaar en nooit vanzelfsprekendheid. Ze vraagt om gedeelde zorg en verantwoordelijkheid.

Met het Ruimtepact 2040 kiest de provincie Limburg voor een duidelijke koers. Dit plan is ons kompas voor duurzaam en toekomstgericht ruimtegebruik.

2.1.1 De rode draad: gebiedsgericht samenwerken op de juiste schaal

Limburg ligt op een kruispunt van internationale assen. Onze provincie is een draaischijf binnen het Maas-Rijngebied, langs de E313 en E314, dichtbij de havens van Antwerpen en Rotterdam, met een sterke verbinding naar Duitsland, en op een boogscheut van steden als Luik, Maastricht, Eindhoven en Aken. Die strategische ligging maakt van Limburg een belangrijke economische, ruimtelijke en culturele schakel.

LUCHTFOTO, REKEM

Limburg wil daarbij méér zijn dan een doorvoerregio. We nemen actief de rol op van katalysator die lokaal, nationaal én internationaal bruggen bouwt. Limburger, wereldburger, toch?

Ook binnen Limburg vervullen we die verbindende rol. Complexe knooppunten – denk aan stationsomgevingen, dorpsranden of bedrijventerreinen en vragen om een integrale aanpak. Daarom kiest de provincie voor gebiedsgericht werken: ruimtelijke, sociale, ecologische en economische uitdagingen worden samen bekeken en aangepakt.

Deze aanpak vertrekt altijd vanuit de eigenheid van een gebied en verbindt beleidsdomeinen zoals mobiliteit, open ruimte, wonen en economie. Lokale besturen, burgers, experten en andere partners werken samen aan breed gedragen en toekomstgerichte oplossingen, op maat van de lokale context.

Een mooi voorbeeld is het strategisch project 'Duurzaam verknopen als hefboom voor ruimtelijke transitie'. Hier werken de provincie, de stad Hasselt en de gemeenten Houthalen-Helchteren en Pelt samen aan de transformatie van strategische plekken tot klimaatrobuuste, sociale en economische hubs. Ook de ontwikkeling van de provinciale energiekaart past in deze gebiedsgerichte aanpak. De kaart brengt in beeld waar er nog ruimte is voor grootschalige energieprojecten, met respect voor leefkwaliteit en landschap.

De insteek is telkens dezelfde: niet losse problemen oplossen, maar gezamenlijke toekomstbeelden ontwikkelen die richting geven aan beleid en concrete ingrepen. Multidisciplinaire teams spelen hierin een sleutelrol. Zo worden resultaten tastbaar op het terrein.

Betaalbaar, duurzaam en innovatief wonen in kernen

De provincie ondersteunt projecten die met creatieve oplossingen inzetten op betaalbaar en leefbaar wonen voor élke Limburger.

De woonbehoeftestudie waarop het Ruimtepact 2040 steunt, wordt continu opgevolgd en om de drie jaar geactualiseerd. Zo spelen we snel in op nieuwe evoluties.

> *Samen nemen we vandaag de beslissingen die Limburg in 2040 robuust, leefbaar en veerkrachtig maken. Onze ruimte is kostbaar en nooit vanzelfsprekend.*

De provincie staat hierin niet alleen. Ze werkt structureel samen met verschillende actoren binnen het Limburgs woonbeleid, zoals Wonen in Limburg (WIL) – de eengemaakte sociale woonmaatschappij in de provincie - en Embuild.

De Woonacademie, een samenwerking tussen de provincie en Embuild Limburg, groeide uit tot een vaste Limburgse waarde. In dit lerend netwerk ontmoeten lokale besturen en sociale en private spelers elkaar rond bovenlokale actuele thema's zoals klimaat- en levensloopbestendig bouwen, woningdelen en arbeidsmigratie. De provincie investeert de komende jaren in de verdere uitbouw van de Woonacademie, die hét Limburgse platform

voor kennisdeling en innovatieve woonideeën moet worden.

De woninghuurmarkt heeft nood aan een impuls, omdat vraag en aanbod op de koopmarkt onvoldoende op elkaar aansluiten. De interprovinciale studie 'Indicatoren Betaalbaar Wonen' schetst een volledig beeld van de betaalbaarheid van de private huurmarkt in Limburg. In samenspraak met de lokale besturen, onder meer via het woonoverleg, zoekt de provincie naar manieren om de resultaten uit dit onderzoek ook door te vertalen op lokaal niveau.

Daarnaast focust Limburg op kwalitatieve verdichting in steden en dorpen. Tien bovenlokale stedelijke kernen – worden doorgelicht. Waar nodig maakt de provincie een RUP op om verdichting en voorzieningen te stimuleren, met oog voor de leefkwaliteit. Voor de strategische woonmarktkernen Houthalen, Lanaken en Tessenderlo lopen gelijkaardige trajecten.

De Limburgse gemeenten krijgen ondersteuning bij de typering en afbakening van hun lokale kernen. De provincie deelt data, expertise, inspirerende voorbeelden en praktische sjablonen.

Door te investeren in samenwerking, visie én concrete realisaties bouwt Limburg aan een duurzaam woonlandschap waarin betaalbaarheid, kwaliteit en innovatie samengaan.

Economische ruimte slim benutten en gericht groeien

Limburg wil zijn economische locaties transformeren tot een samenhangend netwerk dat niet alleen plaats biedt aan bedrijven, maar ook innovatie stimuleert en maatschappelijke meerwaarde creëert. Uit het Ruimtepact 2040 blijkt dat de provincie tot 2038 nood heeft aan extra ruimte voor economische activiteiten. Tegelijk slinkt het beschikbare aanbod: van 525 hectare in 2022 naar amper 300 hectare begin 2025.

Om ook op lange termijn voldoende ruimte te garanderen, kiest Limburg voor een integrale aanpak met drie pijlers:

- Beter benutten van bestaande terreinen
- Verweving in stads- en dorpskernen waar dat kan
- Planologische ruil om het juridisch aanbod te verschuiven

Bedrijventerreinen moeten evolueren naar circulaire hubs waar ondernemingen elkaar versterken, reststromen uitwisselen en samen innovatieve sectoren ontwikkelen: agrofood, cleantech, healthtech,… Dat is geen eindpunt, maar een groeiproces dat maatwerk vraagt. Het optimalisatietraject voor bedrijventerrein Overhaem – een samenwerking tussen de provincie, POM Limburg en de stad Tongeren – laat vandaag al zien hoe efficiënt ruimtegebruik, verweving en planologische ruil elkaar aanvullen. Ook de komende jaren blijft Limburg bedrijventerreinen analyseren en optimaliseren.

De geactualiseerde RuBeLim-studie wijst aan waar er via planologische ruil nog mogelijke ruimte kan zijn voor nieuwe bedrijvigheid. Er is echter nog ontwerpend onderzoek op lokaal niveau nodig om tot effectieve zones voor nieuwe bedrijvigheid te komen.

VALLEI ABEEK, BOCHOLT

In regio's met een tekort zet de provincie in op een ruimteshift. In Bilzen-Hoeselt, Bree en Zonhoven zijn de eerste focusgebieden afgebakend. Het blijft daarbij telkens zoeken naar het juiste evenwicht tussen vraag, aanbod en maatschappelijke trends, en passend in de omgeving.

Ook de detailhandel maakt onlosmakelijk deel uit van de economische ruimte. Dorps- en stadskernen zijn traditioneel levendige plekken, maar steeds meer kernen kampen met leegstand. Samen met de Limburgse steden en gemeenten werkt de provincie daarom aan een winkelshift: leegstand tegengaan door nieuwe invullingen te zoeken, ruimte te geven aan flexibele concepten en te investeren in beleving en identiteit. In samenwerking met de provinciale dienst Economie zoeken we vernieuwende oplossingen om van dorps- en stadskernen opnieuw aantrekkelijke plaatsen te maken om te winkelen én elkaar te ontmoeten.

Door tegelijk bestaande én nieuwe ruimte te ontwikkelen, bouwt Limburg aan een veerkrachtige economische ruimte die rekening houdt met bereikbaarheid, duurzaamheid en de noden van een veranderende samenleving.

Openruimteschakels: natuur en waterbeheer verzoenen met economische meerwaarde

Limburg werkt actief aan de bescherming en inrichting van de open ruimte. Tegen 2030 tekent de provincie samen met gemeenten en andere partners gebiedsvisies uit voor openruimtecorridors en groenblauwe aders.

Openruimtecorridors spelen een sleutelrol in onze visie. Ze voorkomen dat waardevolle open ruimte op cruciale plekken verdwijnt. De corridors vormen kleine maar essentiële schakels, zowel binnen de bebouwde ruimte als in de open ruimte.

De groene en blauwe aders zijn hoogwaardige ecologische verbindingen die voor samenhang tussen openruimtegebieden zorgen. Ze helpen watertekorten én wateroverlast opvangen en dragen bij aan de leefkwaliteit in onze kernen.

Waar nodig koppelen we de gebiedsvisies aan provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen om deze belangrijke open ruimte ook effectief juridisch te beschermen. We starten met de openruimtecorridors tussen Maasmechelen en Lanaken, de openruimtecorridor Zuidelijke stadsrand in Maaseik, en de groenblauwe ader Mangelbeek.

Relevante, toegankelijke en correcte data voor provinciale diensten en lokale besturen

Het team Data en Analyse ondersteunt de provinciale diensten, de Limburgse lokale besturen en andere organisaties met relevante cijfers en analyses voor hun beleidsplanning. De belangrijkste kanalen hiervoor zijn het dashboard en de databank op limburg.incijfers.be (gekoppeld aan provincies.incijfers.be).

Het structurele aanbod van cijfers en rapporten breidt o.m. binnen Limburg.incijfers.be, voortdurend uit, in samenwerking met provinciale diensten, lokale besturen en externe partners.

3 OMGEVINGS-VERGUNNINGEN
1.000 ingediende dossiers in 2024

Het provinciebestuur blijft verantwoordelijk voor de voorbereiding en behandeling van omgevingsvergunningsaanvragen in eerste aanleg en beroep. In 2024 werden bij de deputatie 1000 dossiers ingediend. De Provinciale Omgevingsvergunningscommissie formuleerde daarbij ongeveer 200 adviezen.

De deputatie bouwt volop verder aan sterke interne expertise. Dat is nodig: de veelheid aan (wijzigende) regelgeving, de beperkte advisering door Vlaanderen en de recente modernisering van de MER-regelgeving vragen om gespecialiseerde medewerkers. Bovendien maken actuele problematieken als stikstof, water en mobiliteit het beoordelen van dossiers steeds complexer.

Het recente Wasserij-arrest heeft als gevolg dat gemeenten en provincies niet langer zelf mogen beslissen over projecten waarbij ze ook aanvrager en vergunningverlener zijn voor projecten die een milieutoets vereisen. Als partner van onze lokale besturen is een vlotte vergunningverlening belangrijk. Door de dienst omgevingsvergunningen wordt dan ook geanticipeerd op de gevolgen en wijzingen van het Wasserij-arrest.

Met het decreet van 17 mei 2024 zette Vlaanderen de stap naar een modulaire omgevingsvergunningsprocedure en een nieuw omgevingsbesluit. De effectieve invoering laat echter nog op zich wachten. Ze is afhankelijk van de verdere aanpassing van het Omgevingsvergunningsbesluit en de uitwerking van het Omgevingsloket.

De provincie vervult meer dan ooit een oplossingsgerichte rol in de vergunningverlening. We benaderen dossiers vanuit een breed Limburgs perspectief, met oog voor lokale beleidsnoden. Een kwalitatieve afhandeling binnen de wettelijke termijnen blijft daarbij de absolute prioriteit.

4 GRIFFIE
Juridisch advies, steun bij overlastbestrijding en openbaarheid van bestuur

De Juridische Dienst binnen de Griffie ondersteunt de provinciale diensten en bestuursorganen met deskundig advies, praktische richtlijnen en modeldocumenten. Zo dragen we bij aan juridisch sterke beslissingen en bouwen we aan een organisatiecultuur waarin kwaliteitszorg en risicobeheersing centraal staan.

Daarnaast verdedigt de Juridische Dienst de belangen van de provincie in gerechtelijke en buitengerechtelijke geschillen.

De beleidsdirecties en andere provinciale instellingen worden door de cel overheidsopdrachten ondersteund bij de voorbereiding en opvolging van hun dossiers, zowel procedureel als juridisch-administratief.

De cel GAS (Gemeentelijke Administratieve Sancties) versterkt de lokale besturen bij

OMGEVINGSVERGUNNING, HASSELT

overlastbestrijding. Dertien Limburgse gemeenten werken vandaag samen met de provincie voor dossiers rond algemene overlast en voor bepaalde verkeers- en parkeerovertredingen. Provinciale sanctionerende ambtenaren onderzoeken de overtredingen op de GAS-reglementen en leggen waar nodig de gepaste sancties op. Zo ontzorgt de provincie de gemeentebesturen. In de komende periode investeren we bijkomend in de digitalisering van de processen, met onder meer online verweermogelijkheden en een digitale verzending van beslissingen.

In het kader van openbaarheid van bestuur kan elke burger ook bij de provincie Limburg afgeronde documenten opvragen, inkijken of er toelichting bij vragen, uiteraard met respect voor de bescherming van persoonsgegevens. In 2024 registreerde de Griffie hiervoor 707 verzoeken.

LAURA OLAERTS

Onderwijs I PLOT I Mobiliteit I Water I
Milieu en Klimaat I Natuur en Bos I
Toerisme en Visit Limburg I Dierenwelzijn I
Communicatie I Levensbeschouwing I Veiligheid

Beleidsverklaring 2026–2030

PROVIL, LOMMEL

1 KWALITATIEF PROVINCIAAL ONDERWIJS

1.1 Hoogstaand provinciaal onderwijs op de verschillende campussen organiseren

Het Provinciaal Onderwijs Limburg is een essentiële en unieke partner in het Limburgse onderwijslandschap, met 22 provinciale scholen en centra die stevig verankerd zijn in de lokale gemeenschappen. Ons gespecialiseerd arbeidsmarktrelevant en STEM onderwijsaanbod is afgestemd op maatschappelijke noden en economische ontwikkelingen. Wetenschap, techniek en innovatie zijn van essentieel belang om oplossingen te vinden voor de vele uitdagingen die op ons blijven afkomen. Het provinciaal onderwijs biedt een kwalitatieve leeromgeving en een warme, zorgzame onderwijscultuur die maximale kansen creëert voor elke leerling en cursist en die bovendien bijzondere doelgroepen en niches invult.

We focussen deze legislatuur meer dan ooit op een positief leerklimaat gebaseerd op duidelijke routines, respect en betrokkenheid van leerlingen, leerkrachten en directies.

We versterken de onderwijskwaliteit door te blijven investeren in innovatieve leermethoden, actuele curricula en permanente professionalisering. Digitale en technologische vaardigheden, inclusief STE(A)M-onderwijs, staan centraal en scholen worden daarbij ook actief ondersteund.

Om ons uitgebreid scholenpatrimonium in goede staat te houden, realiseren we een ambitieus en eigentijds investeringsprogramma in samenwerking met AGION. Dit met prioriteit voor veiligheid, gezondheid en duurzaamheid. Daarnaast voorzien we jaarlijks 1,25 miljoen euro om te investeren in onze roerende pedagogische infrastructuur (IT, didactische uitrusting, meubilair, …).

Het DBFM-project voor een nieuwbouw voor 230 leerlingen voor De Wissel in Genk, onze provinciale school voor leerlingen met bijzondere noden, zal in 2030 opgeleverd worden.

Voor het volwassenenonderwijs blijven we focussen op de beroepsgerichte opleidingen en de moderne talen, met het Nederlands in het bijzonder. We conformeren ons ook aan de nieuwe Vlaamse financieringsstructuur. Via een breed samenwerkingsverband (PXL-alliantie) bieden we in nagenoeg heel Limburg opleidingen aan voor volwassenen.

1.2 Uitfasering Provinciaal Flankerend onderwijs

De provincie Limburg heeft de afgelopen legislaturen, complementair aan het Vlaamse onderwijsbeleid, sterk geïnvesteerd in flankerend onderwijsbeleid om gekwalificeerde uitstroom te bevorderen en taalachterstand te verkleinen. Daarmee hebben we leerlingen, leerkrachten en scholen extra ondersteund via netoverschrijdende initiatieven, door partners samen te brengen, expertise te delen, informatie te verstrekken en educatief materiaal ter beschikking te stellen.

Ondanks deze jarenlange inspanningen stellen we vast dat de cijfers niet verbeteren en onze

provinciale werking onvoldoende het gewenste verschil maakt. Omdat flankerend onderwijs zich bovendien situeert op het kruispunt van onderwijs, welzijn en taal enerzijds en onderwijs en arbeid anderzijds – persoonsgebonden bevoegdheden die de provincie al enkele jaren niet meer heeft – zal dit worden uitgefaseerd in het schooljaar 2025-2026. In navolging van deze beleidskeuze zoeken we actief naar een geschikte overnemer voor de collectie van het educatief materiaal van het Provinciaal Limburgs Educatief Centrum (PLEC) en zal ook de subsidie aan LOOA vzw stopgezet worden.

Dit neemt niet weg dat we binnen onze eigen provinciale scholen sterk blijven inzetten op kwaliteitsvol onderwijs. De vrijgekomen middelen investeren we daarom opnieuw met de focus op STEM en beroepsgerichte opleidingen.

1.3 Kwalitatief veiligheidsonderwijs voor en door performante hulpdiensten

Het PLOT (Provincie Limburg Opleiding en Training) levert een fundamentele bijdrage aan de veiligheid in Limburg en staat in voor de opleiding en training van onder meer 4.250 Limburgse veiligheidsprofessionals (politieambtenaren, brandweerlui en ambulanciers) en andere doelgroepen uit de private en publieke sector.

Om het veiligheidsonderwijs in Limburg stevig te verankeren, heeft het provinciebestuur de voorbije decennia fors geïnvesteerd in infrastructuur en middelen. Het Limburgse kwalitatieve veiligheidsonderwijs blijft een prioriteit, samen met de verdere afstemming ervan op de infrastructurele, technische, logistieke, personele en bestuurlijke behoeften en verwachtingen van het Limburgse werkveld van politie, brandweer en geneeskundige hulp om onder meer de flexibiliteit, het maatwerk en de snelheid te vergroten en de aansluiting op de beroepspraktijk te verbeteren. Binnen deze context onderzoeken we of een aangepaste organisatiestructuur kan bijdragen aan een efficiëntere en toekomstgerichte dienstverlening waarmee het PLOT ook in de toekomst zijn doelstellingen kan blijven waarmaken.

We streven naar een harmonisatie van de vergoedingen van docenten in samenwerking met de andere provinciale veiligheidsscholen.

We gaan een publiek-private samenwerking aan voor de oprichting en exploitatie van een schietstand, gelegen naast het nieuwe gebouw van het PLOT, met een externe partij. Dit ter vervanging van de huidige schietstand die in 2027 niet meer voldoet aan de wettelijke normen. Hierna wordt het oude hoofdgebouw aan de Marcel Habetslaan in de markt gezet.

Op het oefenterrein wordt geïnvesteerd in infrastructurele verbetering van verschillende oefen- en werkzones.

2 LIMBURG, DÉ FIETSREGIO

Limburg staat voor grote mobiliteitsuitdagingen door verspreide bebouwing, economische ontwikkeling en een tekort aan alternatieven voor de eigen auto. Voor korte en middellange functionele verplaatsingen wordt de fiets in onze provincie nog te weinig gebruikt.

Daarom moeten we blijven inspelen op het potentieel van de elektrische fiets waardoor iets grotere afstanden makkelijk met de fiets af te leggen zijn. Het provinciaal fietsbeleid blijft dan ook een belangrijk speerpunt voor het provinciebestuur.

Het Regionaal Mobiliteitsplan Limburg is duidelijk: we moeten investeren in de fiets om in Limburg de Vlaamse doelstelling waar te maken: een modal shift naar 40% duurzame verplaatsingen ten opzichte van verplaatsingen met de eigen auto. Deze doelstelling is ambitieus, maar haalbaar en zorgt ervoor dat onze mobiliteit performant blijft. Basisbereikbaarheid is dan ook de focus van de Vervoerregioraad, waar we als provinciebestuur de regierol blijven opnemen.

De provincies kregen van Vlaanderen ook een centrale rol in de verdere uitbouw van comfortabele, directe en veilige fietsverbindingen. Het verder verbeteren van de bovenlokale fietsinfrastructuur is immers een basisvoorwaarde om tot een echte modal shift te komen. Daarvoor is natuurlijk ook een 'mental shift' nodig. We sensibiliseren en communiceren met het oog op méér fietsgebruik en méér duurzame verplaatsingen. Hierbij proberen we snel en adequaat in te spelen op opportuniteiten.

2.1 Geïntegreerde netwerken

Voor het eerst zijn functioneel en toeristisch fietsen de bevoegdheid van één beleidsgedeputeerde. Dat zorgt voor minder versnippering van verantwoordelijkheden, budgetten, personeel en communicatie én vergroot tegelijk de opportuniteit voor één overkoepelende visie en een coherent en efficiënt fietsnetwerk dat zowel voor de functionele als voor de recreatieve fietser voordelen biedt. Daarbij verliezen we ook de fietsontsluiting van economische polen en dorpskernen niet uit het oog.

2.2 Realisatie van kwaliteitsvolle bovenlokale fietsinfrastructuur

De provincie treedt al sinds 2001 op als beheerder van het Bovenlokaal Functioneel Fietsroutenetwerk (BFF), bewaakt de technische conformiteit en kwaliteit én ondersteunt de gemeenten financieel (via het Fietsfonds) en inhoudelijk bij de realisatie. De komende legislatuur blijft de coördinatie van de verdere uitbouw van het BFF, goed voor meer dan 1700 km bovenlokale fietspaden, samen met de gemeenten cruciaal. We evalueren onze subsidiereglementen met het oog op maximale ontzorging van de lokale besturen en het optimaliseren van prioriteiten en geografische spreiding binnen de beschikbare budgetten. Tegelijkertijd voeren we, samen met de Vlaamse overheid, een analyse uit van het BFF-netwerk.

De fietssnelwegen vormen de toplaag binnen het BFF en zijn over de provinciegrenzen heen de herkenbare ruggengraat van het BFF-netwerk, met een eigen merk en routetaal. We zien ook toe op de consequente uitrol van deze routetaal zodat de fietssnelwegen meer zichtbaar zijn in het straatbeeld.

Investeringen in fietssnelwegen worden, omwille van hun strategisch belang, volledig door de provincie en Vlaanderen gefinancierd met de provincie als regionale trekker. Deze legislatuur zetten we in op de verdere realisatie van het fietssnelwegennetwerk. Hierbij blijft de prioriteit het wegwerken van bestaande missing links en gevaarlijke kruisingen. Naast hun rol als functionele

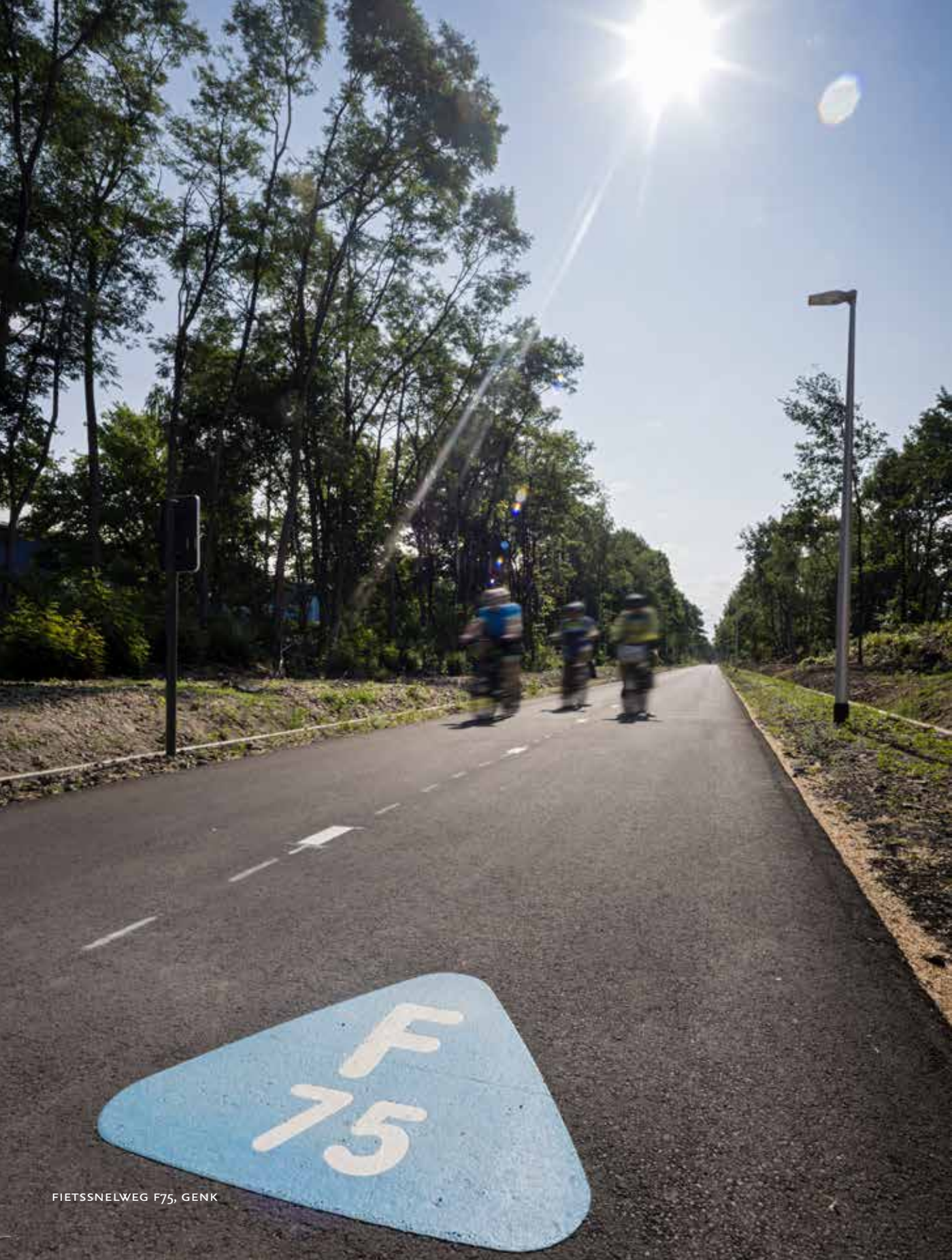

FIETSSNELWEG F75, GENK

duurzame verbinding, ontwikkelen we de fietssnelwegen waar mogelijk als natuurverbinding en als katalysator voor economische ontwikkeling en recreatie.

Het pas in gebruik genomen Kolenspoor-segment Genk-As, blijkt vanaf het begin een schot in de roos. Het verlaten treintracé dat de steenkool van de mijnen vervoerde en door de provincie werd overgekocht van de NMBS, is omgeven door prachtige natuur, verbindt de vijf Limburgse mijngemeenten en de zeven mijnsites. Dit tracé doorkruist waardevolle natuurgebieden zoals het Nationaal Park Hoge Kempen en De Wijers. Voor de overige segmenten van deze 60 kilometer lange belevingsvolle fietsverbinding tussen Beringen en Eisden worden de projectnota's verder afgewerkt en wordt de uitvoeringsfase aangevat.

2.3 Duurzaam beheer en efficiënt onderhoud van fietsinfrastructuur

Het beheer van fietsinfrastructuur valt onder de bevoegdheid van de wegbeheerder. Voor de fietssnelwegen aangelegd door de provincie is dat altijd de gemeente of de stad. De vraag voor een uniform beheer met het oog op behoud van de hoge kwaliteit klinkt steeds luider. We onderzoeken of de provincie hierin een rol kan opnemen en zo ja, welke.

2.4 Kwaliteitsbewaking dankzij de Fietsbarometer

Meten is weten. Om een inzicht te krijgen in de kwaliteit en het gebruik van het functioneel en toeristisch fietsnetwerk én om de lokale besturen te ondersteunen bij hun fietsbeleid investeert het provinciebestuur verder in de interprovinciale "Fietsbarometer" en het verzamelen en ontsluiten van kwalitatieve en kwantitatieve data. Bijvoorbeeld via meetcampagnes met de meetfiets, fietstellingen- en enquêtes.

2.5 Limburg als verkeersveilige provincie

Het aantal verkeersslachtoffers blijft te hoog. Verkeersveiligheid blijft een prioriteit. Verschillende gemeenten ervaren op dat vlak een gebrek aan kennis en inzicht. Daarom starten we, naar het voorbeeld van de provincie Antwerpen, een begeleidings- en ondersteuningstraject op voor lokale overheden rond "Verkeersveilige Gemeenten". De ambitie is om het aantal verkeersslachtoffers terug te dringen naar nul. Dit doen we in samenwerking met partners zoals de Vlaamse Stichting Verkeerskunde (VSV), Ouders van Verongelukte Kinderen (OVK vzw) en/of de federale diensten van de gouverneur. Hiervoor bekijken we met Vlaanderen om het nodige personeel, opleidingstrajecten en middelen te voorzien.

2.6 Veilig evenementenvervoer blijft

In het belang van de verkeersveiligheid behouden we de bestaande subsidie voor fuifbussen, maar het reglement wordt aangepast om meer rekening te houden met het effectieve gebruik van de bussen en de kostprijs.

Ook het aanbod van de festival- en eindejaarsbussen wordt permanent geoptimaliseerd in samenwerking en overleg met De Lijn en de lokale besturen. We engageren ons om feestvierders ook deze bestuursperiode veilig thuis te brengen.

2.7 Geen mobiliteitsbeperking voor personen met een beperking

De provinciale Mobiliteitscentrale Aangepast Vervoer (MAV) is hét aanspreekpunt voor personen met een mobiliteitsbeperking, die vragen hebben omtrent mobiliteit of vervoer. Hiervoor werkt MAV Limburg samen met een netwerk van professionele vervoerders, gespecialiseerd in aangepast vervoer. De provincie Limburg engageert zich om in afwachting van de voorziene inkanteling in het Flexvervoer het huidige aanbod voort te zetten, zolang Vlaanderen dit nodig acht en subsidieert.

2.8 Woon-werkverkeer verduurzamen

Duurzaam woon-werkverkeer blijft ook voor het eigen provinciaal bedrijfsvervoerplan de eerste focus. Voor provinciepersoneel blijft een fiscaal interessante fietslease beschikbaar.

Samen met Vlaanderen bekijken we hoe de provincie de Limburgse bedrijven en werknemers verder kan helpen in het verduurzamen van hun woon-werkverkeer binnen het kader van het Vlaams Pendelfonds.

De provincie is de grootste waterloopbeheerder van Limburg en staat decretaal in voor het beheer van 1.630 km aan waterlopen. De provincie bezit hiervoor de broodnodige terreinkennis en een decennialange expertise.

3 INTEGRAAL EN KLIMAATROBUUST WATERBELEID

3.1 Ruimte voor water, het landschap als spons

Water is het blauwe goud dat we moeten koesteren en duurzaam moeten beheren in een gezond watersysteem. Door de groeiende impact van klimaatverandering, met meer en zwaardere stortbuien en langere en heftigere perioden van droogte, krijgen onze waterlopen het zwaar te verduren. Een overkoepelend waterbeheer is dan ook uiterst belangrijk, want het water stopt niet aan een administratieve grens. De provincie bezit hiervoor de broodnodige terreinkennis en een decennialange expertise.

De provincie is de grootste waterloopbeheerder van Limburg en staat decretaal in voor het beheer van 1.630 km aan waterlopen, samen met de Limburgse wateringen.

De toenemende periodes van wateroverlast en droogte zetten een goed waterbeheer steeds hoger op de agenda. Meer ruimte creëren voor water is de boodschap. Door een juist beheer en onderhoud, en door de aanleg of het herstel van infiltratie- en overstromingsgebieden en wachtbekkens, kunnen het waterbufferend vermogen en de sponsfunctie van onze valleien worden vergroot. Op deze manier draagt de provincie actief bij aan de Vlaamse Blue Deal en aan het beschermen van onze provincie, onze inwoners, onze woonkernen en onze bedrijven. We zullen daarom blijven investeren om in deze veranderende waterwereld het hoofd boven water te houden.

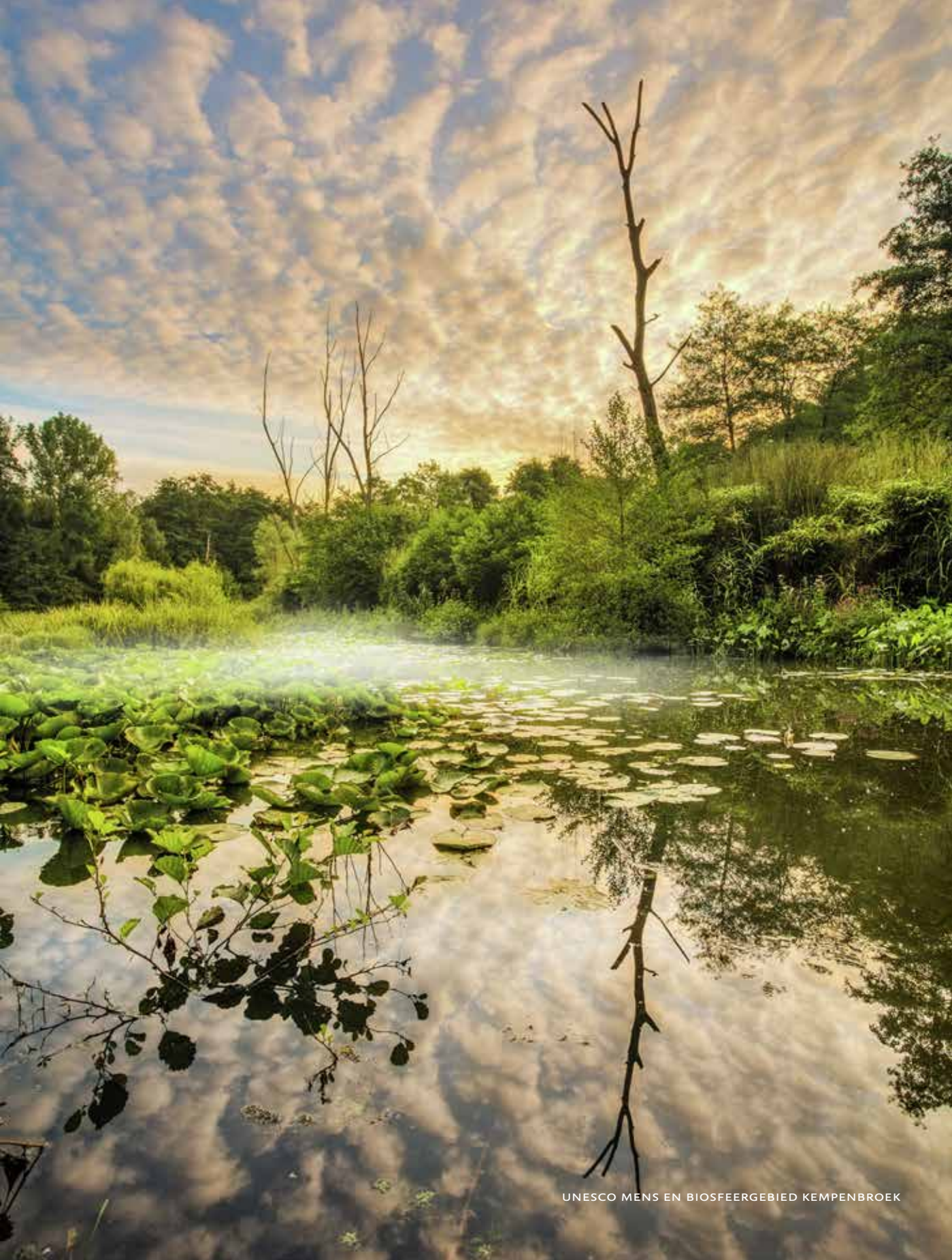

UNESCO MENS EN BIOSFEERGEBIED KEMPENBROEK

3.2 Waterlopenbeheer is maatwerk

Het (maai)beheer op en nabij onze waterlopen is één van de belangrijkste kerntaken van onze provincie. Speciale aandacht gaat hierbij naar het beheer van exoten en het opvolgen van de steeds groeiende beverpopulatie die op sommige plaatsen in conflict komt met zowel menselijke activiteiten als met specifieke natuurdoelen.

3.3 Meten is weten

Voor het beheer van onze waterlopen, droogte en overstromingszones wordt het real-time waterpeilmeetnet uitgebreid met een 15-tal extra meetpunten. Dit is nodig om op het terrein de vinger aan de pols te kunnen houden, voor de monitoring van de effecten van uitgevoerde projecten, het instellen van onttrekkingsverboden, het tijdig ingrijpen bij dreigende wateroverlast en voor data gedreven beleidsondersteuning.

3.4 Deskundige wateradviezen

Voor de watertoets bij omgevingsvergunningen geven wij meer dan 2000 wateradviezen per jaar om wateroverlast te voorkomen en het watersysteem te verbeteren. Uniek is dat we vanuit de provincie quasi over heel Limburg op een gecoördineerde manier deze wateradviezen verlenen, samen met de wateringen. Daarnaast verlenen we ook machtigingen voor werken aan waterlopen, en adviezen over de buffer- en infiltratievoorwaarden van rioleringsdossiers.

3.5 Ondersteuning gemeenten

De provincie ondersteunt inhoudelijk de gemeenten bijvoorbeeld ook bij de opmaak van de gemeentelijke hemelwater- en droogteplannen, en in de uitwerking van erosiemaatregelen: slimme ingrepen die niet enkel water- en modderoverlast bestrijden, maar die ook zorgen voor extra infiltratie in de strijd tegen de droogte.

4 NATUUR EN BOS – EEN ROBUUST ECOLOGISCH NETWERK

4.1 Natuurverbindingen en groenblauwe netwerken

Versnippering van het landschap is één van de grootste bedreigingen voor de biodiversiteit. Vanuit het natuurdecreet zijn de provincies bevoegd voor natuurverbindingen. We werken samen met de gemeenten, natuur- en landbouwverenigingen en terreinbeheerders verder aan de uitbouw van het Limburgs ecologisch netwerk en aan een versterking van de biodiversiteit door bijkomende natuurverbindingen in Limburg te realiseren.

De door de provincie Limburg ontwikkelde “GIS-tool Limburgse Natuurverbindingen” en de adviesverlening vanuit het Provinciaal Natuurcentrum (PNC) vormen de basis voor deze werking.

We maken voor natuurverbindingen de vertaalslag naar minder natuurlijk ingerichte gebieden en actieve landbouwgebieden, met focus op houtkanten, bermen, waterlopen en klimaatgroen. We passen elementen van onze deze benadering toe op de stedelijke context voor een sterkere biodiversiteit in verstedelijkte gebieden.

We zorgen voor een afstemming en draagvlak tussen de verschillende stakeholders.

4.2 Landschapsbeheer en gebiedsgerichte werking

Limburg is de meest groene provincie van Vlaanderen. Met drie gebiedsdekkende Regionale Landschappen en maar liefst vijf (van de negen) erkende Vlaamse Parken heeft onze provincie sterke instrumenten in handen om onze diverse en herkenbare landschappen duurzaam te beheren. Als provinciebestuur vinden we in de Regionale Landschappen én in de natuur- en landbouworganisaties sterke partners in het landschapsbeheer en daarom blijven we deze ondersteunen. Binnen de provinciale diensten werken we daarnaast organisatiebreed, samen met o.a. de provinciale landbouwdienst, de dienst Ruimtelijke Planning, Waterbeheer, Erfgoed en Toerisme.

Bezoekers komen van overal naar Limburg speciaal voor haar prachtige groene landschappen. De Landschapsteams, onze sociale arbeidersploegen, onderhouden dat groen op cruciale plekken en stemmen dit ook goed af met beheers- of onderhoudswerken van andere actoren. De provincie blijft de Regionale Landschappen voor deze Landschapsteams in het bijzonder ondersteunen.

In het licht van aankomende nieuwe Vlaamse regelgeving en een mogelijk gewijzigde taakstelling rond landschapsbeheer blijven we onze eigen werking en de samenwerkingen met partners evalueren, op zoek naar meerwaarde en efficiëntiewinst.

Het provinciale aankoopbeleid focust zich op onze opdracht inzake natuurverbindingen zoals dit opgenomen is in het Limburgs Ruimtepact 2040. Daarnaast ontwikkelt de provincie eigen natuurterreinen in het kader van haar voorbeeldfunctie. Voor het beheer wordt samengewerkt met (erkende) terreinbeherende organisaties middels een open oproep.

We werken samen met de provinciale afdeling Landbouw en Waterbeheer om de aanpak van bepaalde hinderlijke soorten en exoten door de gemeenten te ondersteunen en te stroomlijnen (o.m. een overleg met de lokale besturen en de brandweerzones inzake de bestrijding van de Aziatische hoornaar). De provincie blijft ook haar partnerrol opnemen in het overleg over het faunabeheer in Limburg.

4.3 De Wijers

Een unieke streek die speciale aandacht verdient, is De Wijers. Dit ‘Land van 1001 vijvers’ fungeert als provinciaal streekuithangbord omdat het, centraal gelegen in onze provincie, een voorbeeld is voor hoe een landschap in harmonie met de natuur en de samenleving van vandaag en morgen ontwikkeld en versterkt wordt.

Het lopende uitvoeringsprogramma ‘De Wijers’ wordt verder gerealiseerd, met inbegrip van de landinrichtingsprojecten, andere gesubsidieerde projecten en de samenaankoop van inrichtingselementen. We dienen in 2026 een aanvraag in voor de erkenning van de streek als Unesco Mens- en Biosfeergebied.

BOS, KOERSEL

4.4 Natuureducatie op maat en vergroening schooldomeinen

Het Provinciaal Natuurcentrum (PNC) krijgt een duidelijke focus mee. Het aanbod aan Educatie voor Duurzame Ontwikkeling (EDO) en de klimaatwandelingen voor verenigingen en gemeenten met educatieve gidsen wordt geëvalueerd en hervormd waarbij we streven om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de minimumdoelen voor het lager onderwijs en de eindtermen voor het secundair onderwijs. Het is de bedoeling een vereenvoudigd aanbod te hebben tegen het najaar van 2026, dat bij voorkeur buiten en nabij de scholen wordt georganiseerd.

In 2026 worden de subsidies voor verenigingen en bezoekerscentra en de projectsubsidies voor educatief natuurbeheer geüniformeerd en vereenvoudigd.

Een tweede focus van het PNC is de schoolvergroening. Al meer dan 100 Limburgse scholen vergroenden hun speelplaats met een provinciale subsidie en een intense begeleiding door het PNC. Een groene speelplaats is een meerwaarde op vlak van educatie, welzijn en gezondheid van de kinderen. Een vergroend schooldomein biedt immers veel kansen om te spelen en te leren in, met en van de natuur.

Vanaf 2026 is er jaarlijks 150.000 euro subsidie voorzien voor de vergroening van schooldomeinen. Het PNC blijft scholen begeleiden in het proces vóór het aanvragen van de vergroeningssubsidies, met aandacht voor visie en draagvlak, gericht op projecten die door hun schaal of beperkte budgetten buiten de Vlaamse subsidieregeling van “Natuur In Je School” vallen.

We onderzoeken de nood aan een begeleidingsprogramma voor het beheer en ecologische of pedagogische ondersteuning voor scholen met een vergroende speelplaats.

We steunen de Bosgroep om zowel voor de private boseigenaars als voor de gemeenten een actief beheersaanbod te ontwikkelen.

4.5 Bosgroep Limburg verder uitbouwen

Bosgroep Limburg vzw is hét beleidsuitvoerend instrument voor het gegroepeerd beheer van vele versnipperde privébossen in Limburg. Begin 2025 telt de Bosgroep 5.324 leden die samen 21.538 ha bos bezitten.

Met steun van de provincie Limburg blijft het de kerntaak van de Bosgroep de individuele private boseigenaar centraal te stellen: kwalitatieve en professionele informatie, vrijblijvende adviezen en praktische hulp bij het uitvoeren van beheerswerken. De Bosgroep stimuleert de boseigenaren om hun bossen duurzaam te beheren én te investeren in de toekomst van hun bos.

Nu steden en gemeenten zelf een keuze moeten maken aan wie ze het technisch beheer van hun bossen toevertrouwen, steunen we de Bosgroep om ook een actief beheersaanbod voor de gemeenten te ontwikkelen. Zo creëren we schaalopportuniteiten en ontsnipperingskansen, in een win-winsituatie voor particuliere eigenaars, lokale besturen en de Bosgroep. Ook communicatie over het bosbeheer en de bijhorende

beheerswerken blijft belangrijk om het draagvlak te behouden en te verbreden.

De Bosgroep speelt ook een actieve rol in de realisatie van gevarieerde en kwalitatieve bosuitbreiding en de opmaak van natuurbeheersplannen.

5 MILIEU EN KLIMAAT

5.1 Lokale besturen ondersteunen bij hun milieu- en klimaatbeleid

Als bovenlokaal bestuur is de provincie de eerste actieve partner van de Limburgse steden en gemeenten om een ambitieus milieu- en klimaatbeleid te voeren. Zo helpen we de Limburgse steden en gemeenten niet alleen hun eigen plannen te realiseren, maar ook het Vlaamse beleid effectief uit te voeren en dichter bij de Limburger te brengen. Daarnaast vertalen we het Vlaamse beleid naar eigen ambities en doelstellingen gericht op impact.

De provincie fungeert als platform en aanspreekpunt voor uitwisseling van gemeentelijke expertise en kennisdeling rond milieu- en klimaatprojecten.

De provinciale dienstverlening aan de gemeenten (helpdeskwerking, ondersteuning van intergemeentelijke samenwerking, ondersteuning van lokale projectwerking, gezamenlijke subsidieaanvragen, …), zorgt dat de slagkracht van de lokale besturen kan verhogen en dat zij administratief worden ontzorgd.

In overleg met de lokale besturen kan de provincie coördinerend werken in concrete projectinitiatieven bijvoorbeeld als begeleider (bv. onthardingstraject) of als aankoopcentrale (bv. Groene Hoekjes). We vermijden daarbij financiële overlapping met Vlaamse initiatieven.

De financiering vanuit Limburg.net aan het Centrum Duurzaam Groen (CDG) werd stopgezet. De provinciale ondersteuning van het CDG werd vervolgens geëvalueerd en biedt zonder de combinatie met de middelen van Limburg.net onvoldoende schaalvoordeel. We zetten de ondersteuning van het CDG daarom stop en heroriënteren de vrijgekomen middelen naar ondersteuning van en vormingsaanbod aan de lokale besturen binnen de provinciale werking.

Via een samenwerkingsovereenkomst tussen de vijf Vlaamse provincies in kader van het Interprovinciaal Kenniscentrum voor Milieu (IPKC) kunnen de Limburgse steden en gemeenten ook gebruik maken van het technisch onderzoeksaanbod dat door andere provincies wordt aangeboden.

5.2 Een klimaatneutrale en veerkrachtige provincie

De provincie Limburg herbevestigt haar klimaatambities, nl. een CO_2-reductie van 40% tegen 2030, én volledig klimaatneutraal zijn tegen 2050. De provincie zet daarnaast ook in op een effectieve adaptatie aan het snel wijzigende klimaat. Zo liggen de provinciale klimaatambities in lijn met het Europese en het Vlaamse klimaatbeleid. Hiervoor moet door heel Limburg de volgende jaren nog een grote vermindering van CO_2-uitstoot worden gerealiseerd.

Op het vlak van adaptatie ligt onze prioriteit op de waterhuishouding en op ontharding en vergroening van onze leefomgeving. Infiltratie en hergebruik van regenwater, klimaatbomen en stedelijk groen hebben een belangrijke impact in het verzachten van de impact van klimaatverandering. We treden daarbij op als partner en facilitator voor de lokale besturen.

Op vlak van mitigatie werken we prioritair aan energetische gebouwrenovatie. We vinden het essentieel om energie te besparen en te kiezen voor hernieuwbare energie. We conformeren ons aan de Vlaamse beleidsinitiatieven en ondersteunen onze lokale besturen hierbij met advies, samen met DuboLimburg en andere partners. We focussen daarbij op de (Vlaamse) renovatieverplichting bij overdracht van woningen, en op de renovatie van niet-residentiële (verenigings-)gebouwen.

Het asbestproject in samenwerking met DuboLimburg en OVAM werd reeds verlengd en zal worden voortgezet tot het project afgelopen is. Daarna zetten we de provinciale werking rond asbestverwijdering stop en focussen we op energetische renovatie. Inzake de verwijdering van asbest staan intussen ook regionale (intercommunale) en Vlaamse initiatieven ter beschikking van de Limburgers.

Het provinciaal klimaatactieplan wordt geheroriënteerd naar acties met maximale en meetbare impact. Dit betekent concreet dat de focus verschuift: van plannen maken naar acties realiseren. Geen hoge papieren ambities, wel waarmaken waar we voor staan, optredend vanuit onze voorbeeldfunctie. De provincie blijft de Limburgse steden en gemeenten ondersteunen bij het behalen van de in het Burgemeestersconvenant opgenomen klimaatdoelen. De voortgang van de provinciale en gemeentelijke klimaatcijfers wordt gebundeld en gepubliceerd.

Samen met de lokale besturen bouwen we verder op de resultaten van het LSM-project “Klimaatbomen in Limburg” als hefboom voor het lokale adaptatiebeleid en de vergroening van Limburgse steden en gemeenten. Dit project heeft alle bestaande initiatieven in kaart gebracht en deze inzichtelijk gemaakt voor de lokale besturen.

5.3 Kwaliteitsborging van het beleid voor dierenwelzijn

De provincie bevestigt haar coördinerende rol als partner voor de organisatie van het lokale dierenwelzijnsbeleid, met de focus op de decretale verplichtingen waarmee de Limburgse steden en gemeenten in de eerste plaats geconfronteerd worden (ronddolende dieren, zwerfkatten, preventie dierenverwaarlozing…). De werking rond sensibilisatie en educatie is niet langer een taak van de provincie, de financiering van acties daarrond wordt stopgezet. We evalueren ook de Valentijnsactie voor de sterilisatie en castratie van zwerf- en huiskatten.

De provincie neemt een initiatief om de talrijke verschillende werkingen tussen de steden, gemeenten, brandweer- en politiezones te stroomlijnen tot één uniforme gebiedsdekkende aanpak, zowel voor katten als voor honden, zowel wat het werkingsgebied als wat de meldpunten betreft. De provincie organiseert op vraag van de gemeenten en asielen nog steeds de coördinatie, controle en doorstorting van de gemeentelijke bijdragen.

De provincie actualiseert, samen met de lokale besturen, de steun aan de sector op basis van een objectieve analyse van de noodzakelijke middelen en infrastructuur voor een professionele werking van de sector.

De nieuwbouw van het Dierenasiel in Genk wordt samen met stad Genk en de lokale besturen gerealiseerd. De provincie voorziet hiervoor 1,3 miljoen euro.

6 HET LIMBURGS TOERISTISCH MERK BENUTTEN VOOR GASTEN EN LIMBURGERS

In Limburg wordt steeds duidelijker dat natuurliefhebbers en recreatieve toeristen elkaars droompartners zijn. Wanneer ruimte schaarser wordt en de druk op onze omgeving toeneemt, is het des te belangrijker dat natuur en toerisme in harmonie leven met elkaar. Het is daarom een opportuniteit die benut moet worden dat natuur en toerisme deze beleidsperiode de bevoegdheid van één beleidsgedeputeerde zijn. Dat zorgt voor minder versnippering van verantwoordelijkheden, budgetten, personeel en communicatie.

6.1 Een onderscheidende fietsbeleving valoriseren via het toeristisch fietsroutenetwerk

Het recreatief fietsroutenetwerk bestaat 30 jaar en is én blijft het toeristisch topproduct, met internationaal leiderschap. Dat leiderschap moeten we koesteren, behouden en versterken. Dat doen we niet alleen, maar samen met de 38 Limburgse steden en gemeenten. We ontzorgen en ondersteunen hun door het overnemen van een aantal beheers- en onderhoudstaken via de 6-koppige provinciale onderhoudsploeg en de ploegen van de twee maatwerkbedrijven die dag in dag uit uitrijden om de reputatie van het Limburgs fietsparadijs waar te maken.

Wanneer ruimte schaarser wordt en de druk op onze omgeving toeneemt, is het des te belangrijker dat natuur en toerisme in harmonie leven met elkaar

Het toeristisch fietsroutenetwerk is ook een hefboom voor economische ontwikkeling. Op basis van de bestedingscijfers heeft het toeristisch fietsroutenetwerk een rechtstreeks omzetpotentieel van jaarlijks 100 miljoen euro. Vandaag is 1 op de 10 jobs in Limburg een job in de vrijetijdseconomie.

Naast ontzorging ondersteunen we de gemeenten ook in investeringen in beleving, comfort en veiligheid van de 2.000 kilometer aan bewegwijzerde toeristische fietspaden. Kwaliteit staat dus boven kwantiteit: het bestaande netwerk moet niet groter of fijnmaziger worden, maar waar ruimte is voor verbetering wordt deze nagestreefd. Bijzondere aandachtspunten zijn een verbetering van de landschapsbeleving door het aansnijden van nieuwe, interessante toeristische sites of routes en het verhogen van het aandeel aan autovrije routes (van 40% naar 50%). We gaan opzoek naar belevingen waarbij de schoonheid van de natuur

WANDELGEBIED SAHARA (BOSLAND), LOMMEL

FIETSEN TUSSEN DE MIJNTERRILS, DILSEN-STOKKEM

en van de Limburgse landschappen de gast prikkelt om de Limburgse troeven nog meer te beleven. Daarvoor bekijken we samen met de gemeenten waar er actie nodig is om de fietskwaliteit- en beleving te verbeteren. We actualiseren het subsidiereglement ter ondersteuning van de lokale besturen om de beschikbare budgetten gericht en evenwichtig in te zetten.

Via het duurzame, volledig Limburgse, terreinmeubilair 'Limburg Schakelt' wordt een aanzienlijke verbetering van de landschapsbeleving nagestreefd. Op vooraf bepaalde belevingsvolle locaties verspreid over onze provincie richten we waar wenselijk, in samenwerking met de betreffende gemeente, een rustlocatie naast het toeristisch fietsroutenetwerk in. Per gemeente wordt een subsidiebudget voorzien dat in verhouding staat tot het aantal kilometers toeristisch fietsroutenetwerk op hun grondgebied. Dit proefproject zal uiteraard continu geëvalueerd worden.

6.2 Versterking van de waardecreatie van de vrijetijdseconomie

Het professionaliseringstraject voor kleinschalige logies heeft zijn toegevoegde waarde voor de ondernemers reeds bewezen en wordt na een grondige evaluatie en efficiëntieoefening vervolgd. Daarbij wordt de huidige werkwijze meer verduurzaamd, met het oog op een groter bereik en een beter rendement door een sterkere betrokkenheid van de huidige partners. Daarnaast zullen de huidige thema's die in het programma aan bod komen (zoals marketing en promotie, foodcost, gastvrijheid, ...) aan een actualiteitstoets onderworpen worden. Ook zal onderzocht worden of er efficiëntiewinst kan gegenereerd worden door te werken met raamcontracten waarop toeristische ondernemers kunnen intekenen, in plaats van individuele subsidieaanvragen voor bedrijfsgerichte acties.

6.3 Focus op kerntaken

Gezien de beperkte beschikbare middelen en gezien de beleidskeuze om deze zo efficiënt mogelijk te besteden aan beleidsinitiatieven met een hoge impact, worden twee bestaande reglementen stopgezet. We focussen ons op de beleidsinitiatieven die tot onze kerntaken behoren, zoals enerzijds de investeringen in het Limburgs fietsroutenetwerk die van Limburg het fietsparadijs van Vlaanderen maken én anderzijds de professionaliseringstrajecten voor ondernemers om toegevoegde waarde voor de toeristische sector te creëren.

Het subsidiereglement 'toeristische logies van de toekomst' ondersteunde logiesondernemers bij investeringen in belevingsverhogende projecten (met thema's zoals fiets, zorg, gezin, streek en duurzaamheid). Hoewel dit reglement een bijdrage leverde aan kwaliteitsverhoging, bleef de globale beleidsimpact beperkt in verhouding tot de ingezette middelen.

Ook het Leisurefonds, dat innovatieve productontwikkeling en cross-overs tussen de vrijetijdseconomie en andere economische sectoren wilde stimuleren, had niet het verhoopte succes en wordt beëindigd. Ondanks de inhoudelijke ambitie bleef het aantal kwalitatieve projectaanvragen beperkt en werd de verwachte meerwaarde niet volledig gerealiseerd.

6.4 Visit Limburg

De ambities inzake toerisme uit het nieuwe Gastenplan 2026-2031 zijn helder: Limburg verder laten groeien als bestemming voor betekenisvol landschapstoerisme door het creëren van toegevoegde waarde door toerisme.

We kiezen voor één sterk merk Limburg en blijven de merkessentie 'hartelijk verbonden in betekenisvolle landschappen' trouw. Limburg is namelijk rijk aan betekenissen en verhalen en daar blijven we ook naar op zoek gaan. We geven de merkessentie meer kleur door ze te verrijken met eigenschappen zoals inventiviteit en vitaliteit. Mensen komen in onze provincie op adem én in beweging.

Om onze merkbelofte tastbaar te maken, zetten we in op zeven bouwstenen, met de landschappen als drager: fietsen, wandelen, waterbeleving, stedelijke beleving met cultuur en evenementen, erfgoed in relatie tot het landschap, lokaal culinair aanbod en Limburgse gastvrijheid. Want toerisme draagt bij aan onze identiteit. Door ons Limburgs verhaal structureel uit te dragen, versterken we zowel onze goede reputatie als de trots van onze Limburgers.

De vzw Toerisme Limburg is de drijvende kracht achter onze ambitie en is gericht op bestemmingspromotie, partnerwerking en bestemmingsontwikkeling, en dat zoveel als mogelijk op een warme en digitale manier. De focus ligt op vijf strategische doelstellingen.

1. We ondersteunen ondernemerschap door professionalisering, rendementsverhoging en een gedeelde merkstrategie, met bijzondere aandacht voor betere seizoenspreiding en voor de horeca als cruciale schakel in het meerdaags verblijfstoerisme.
2. We bouwen bruggen naar sectoren als onderwijs, natuur, economie en landbouw om toerisme sterker te verankeren en de kwaliteit van de beleving te verhogen.
3. We investeren verder in betekenisvolle toeristische ervaringen door de meest waardevolle 'premium' fiets- en wandelroutes te ontwikkelen. Deze routes bundelen en verbinden de sterkste belevingen en mooiste trajecten met authentieke landschappen, prikkelend ondernemerschap en levendige steden of charmante dorpjes, met aandacht voor erfgoed, natuur, culinair aanbod en streekverhalen. Zo kunnen bezoekers deze beleving duurzaam in hun geheugen verankeren en zelf uitgroeien tot perfecte ambassadeurs van onze provincie.
4. We profileren Limburg met sterke campagnes als gidsregio voor landschapstoerisme, gericht op bezoekers uit onder meer Vlaanderen, Nederland en Duitsland. Onze focus ligt namelijk op publiek dat Limburg bereikt na maximum 2 uur reizen. Ook de Limburgers zelf blijven onze eerste doelgroep voor toerisme in Limburg én onze ambassadeurs. Meer en meer Limburgers genieten namelijk van uitstappen en vakantie in de eigen provincie. Niet alleen een comfortabele en duurzame keuze, maar dichtbij op vakantie gaan, geeft ook een veilig gevoel waar velen in deze onzekere tijden behoefte aan hebben.
5. We verzamelen en delen kennis via data, marktonderzoek en trends, zodat we

bezoekersstromen beter kunnen sturen en onze sector en onze partners kunnen ondersteunen in hun toekomstbestendige groei. We willen Visit Limburg versterken door een kwaliteitsslag in onze partnerschappen te maken en vertrekken vanuit een breed democratisch draagvlak.

Bij het zakelijk toerisme ligt de focus op kleinschalige zakelijke bijeenkomsten voor bedrijfsteams in het groen. Dit sluit perfect aan bij het Limburgse aanbod: hoogwaardige infrastructuur in een groene, rustgevende omgeving, gecombineerd met een ruim aanbod aan kwalitatieve ontspanningsmogelijkheden op maat. Zo profileren we Limburg als een onderscheidende bestemming voor kleinschalig zakentoerisme.

Investeren in toerisme is tegelijk investeren in de Limburgers. Een landschap dat bloeiend en aantrekkelijk is voor onze gasten, biedt ook een meerwaarde voor de Limburgers. Wat we doen, moet goed zijn voor de Limburgers. Én dat: voor alle Limburgers. Daarom verkiezen we een toeristisch aanbod dat 365 dagen per jaar aantrekkelijk en kwalitatief is, in plaats van grootschaligheid of prestige. Het welbevinden van de Limburger zal ook deze beleidsperiode de belangrijkste maatstaf zijn voor ons beleid.

7 MAXIMAAL DIGITAAL EN EXTERN COMMUNICEREN OVER LIMBURG

Communicatie speelt een cruciale rol in een transparant en betrouwbaar provinciebestuur. Door duidelijk en tijdig te informeren over beslissingen, plannen en resultaten, maken we onze rol als sterke partner van lokale besturen waar. Daartoe ontwikkelen we meer communicatie over de provinciale dienstverlening op maat van de ambtenaren van de lokale besturen en bouwen we het extranet verder uit tot een centraal en digitaal communicatieplatform.

Transparantie versterkt de herkenbaarheid van het beleid en maakt het bestuur toegankelijk en zichtbaar voor elke Limburger. Dat doen we maximaal digitaal, maar tegelijkertijd erkennen we de waarde van drukwerk voor specifieke doelgroepen. We investeren extra in de inhoud van onze digitale kanalen voor meer bereik en interactie. We versterken onze herkenbaarheid door de drie bestaande huisstijlen in te ruilen voor één eenduidige en herkenbare provinciale huisstijl, die voortbouwt op de bestaande digitale lijn. De huidige provinciale communicatiekanalen zullen we evalueren en indien nodig bijsturen door te zoeken naar efficiëntere en digitale communicatiemiddelen.

De verdere professionalisering van onze communicatiestructuur blijft een prioriteit. Een structuur die de beleidsdoelstellingen van deze bestuursperiode ondersteunt en versterkt. Dit vergt heldere processen en afgelijnde verantwoordelijkheden. We organiseren ons volgens een antennemodel, waarbij afdelingen

instaan voor hun eigen communicatie en waar nodig ondersteuning krijgen van de centrale communicatiedienst. We werken ook een crisiscommunicatieplan uit om het provinciebestuur veerkrachtiger te maken.

Door duidelijk en tijdig te informeren over beslissingen, plannen en resultaten, maken we onze rol als sterke partner van lokale besturen waar.

8 ONDERSTEUNING VAN DE ERKENDE EREDIENSTEN

De provincie Limburg is decretaal verplicht financieel tussen te komen wanneer de eigen middelen van de erkende erediensten en de niet-confessionele geloofsgemeenschap ontoereikend zijn. Dit betreft de rooms-katholieke eredienst (kathedrale kerkfabriek, de bisschop van Hasselt, het seminarie), de orthodoxe eredienst (zes kerkfabrieken, centraal bestuur en zes priesters), de islamitische eredienst (zeventien gemeenschappen, centraal bestuur en vijf imams) en de Provinciale Instelling voor Morele Dienstverlening Limburg (met elf locaties). De provincie voorziet daarnaast in woonstvergoedingen voor de bedienaren van deze erkende erediensten.

Voor de beleidsperiode 2026-2031 werd een nieuw kader vastgelegd dat inzet op responsabilisering en transparantie, om het evenwicht tussen rechten en plichten te bewaken. De provinciale tussenkomst wordt beperkt tot de wettelijke verplichtingen. Van de besturen wordt verwacht dat ze minstens 25% van de werkingskosten en 50% van de investeringskosten zelf financieren, een zuinig beleid voeren beperkt tot hetgeen noodzakelijk is voor de eredienst en transparant rapporteren. De orthodoxe en islamitische gemeenschappen, met vrijwillige bestuursleden, kunnen rekenen op blijvende ondersteuning vanuit hun centrale bestuur en de provincie.

9 LIMBURG OP DE KAART ZETTEN ALS EEN VEILIGE REGIO

Het veiligheidsbeleid in Limburg wordt door de dienst politionele en maatschappelijke veiligheid versterkt via gerichte opleidingen en preventieve campagnes rond onder meer helpdeskfraude, fietsdiefstal, inbraak, buurtinformatienetwerken en cybercriminaliteit. Daarnaast worden initiatieven genomen inzake bestuurlijke handhaving (ARIEC) en verkeersveiligheid (‘Veilig naar School’ en ‘Verlichting Zwakke Weggebruikers’). Ook verkeersvormingsklassen voor minderjarige overtreders (vanaf 12 jaar) blijven een belangrijk instrument om de verkeersveiligheid te verbeteren. De samenwerking met het PLOT, politie, parket en lokale besturen blijft hierbij een onmisbare pijler.

PLOT, GENK

IGOR PHILTJENS

Financiën en Begroting I Erfgoed (Fruitspoor, Kolenspoor, Mineset) I Facilitaire diensten (logistiek, ICT, patrimonium) I Provinciaal Domein Bokrijk I Provinciaal Domein Nieuwenhoven I Provinciaal Domein Dommelhof I Mondiale Samenwerking I Regiomarketing

Beleidsverklaring 2026–2030

1 FINANCIËN
Geen belastingverhoging

De lasten voor de Limburgers zijn de voorbije jaren sterk gestegen. Vanuit de provincie leggen we daar geen gram bovenop. We verhogen de belastingen niet. Punt. De Limburger betaalt al genoeg. Onze eerste verantwoordelijkheid is naar onszelf kijken. Dat betekent dat we onze eigen middelen verstandig en doelgericht inzetten, met één doel voor ogen: maximale meerwaarde voor alle Limburgers. Onze middelen zijn er om te verbinden, niet om te versnipperen.

We verhogen de belastingen niet. Punt. De Limburger betaalt al genoeg. Onze middelen zijn er om te verbinden, niet om te versnipperen.

1.1 Transparantie als norm

Het meerjarenplan 2026–2031 is daarbij ons financieel kompas. Het laat elke Limburger zien waar we naartoe werken en hoe we elke euro inzetten. Eerlijk, helder en controleerbaar. We tonen waar het geld vandaan komt, waar het naartoe gaat en welke keuzes we bewust maken om Limburg sterker te maken. Transparantie wordt de norm. Via een open begrotingsdashboard kan elke Limburger volgen wat middelen opleveren. Zichtbaar, bevattelijk en controleerbaar.

Die openheid vraagt om efficiënt bestuur. We zetten onze middelen scherp in, zonder verspilling. We clusteren budgetten, bundelen expertise en werken over beleidsdomeinen heen. Door slim samen te werken met gemeenten en partners drukken we kosten en vergroten we de impact. We digitaliseren waar het kan. Zo wordt de inning eenvoudiger en goedkoper. Dat creëert stabiliteit en voorspelbaarheid. Het is precies daardoor dat we de belastingen niet moeten verhogen.

1.2 Ambitie vanuit een gezond financieel beleid

Onze financiën staan er gezond voor. Elk jaar sluiten we af met een positief resultaat. In 2031 beschikken we over voldoende ruimte om alle langetermijnverplichtingen solide te dragen. We starten dit meerjarenplan met een kasreserve van 36,7 miljoen euro. Die reserve ligt lager dan vroeger omdat we de voorbije jaren bewust en met eigen middelen hebben geïnvesteerd in projecten die Limburg vooruithelpen. En dat blijven we doen.

We investeren de komende jaren meer dan 229 miljoen euro in projecten die generaties vooruithelpen. Alleen al in 2026 investeren we 63,5 miljoen euro. We kiezen daarbij voor hefboomprojecten, niet voor kleintjes die niets in beweging zetten.

Ook ons patrimonium krijgt een duidelijke koers. De gebouwen waarin we werken, ontvangen en begeleiden, maken onze maatschappelijke opdracht mogelijk. Ze moeten gezond, veilig en energiezuinig zijn. Daarom kiezen we voor vernieuwen en renoveren met lage exploitatiekosten en maximale efficiëntie als leidraad.

1.3 Stabiliteit en verantwoordelijkheid

Onze investeringen financieren we slim. Via subsidies, via financiële leasing voor strategische dossiers en via 60 miljoen euro aan nieuwe leningen die we in 2026 en 2027 gefaseerd opnemen. Enkel voor investeringen die zich terugverdienen in economische of maatschappelijke waarde. We herfinancieren waar dat kan en houden de schuldgraad laag, zodat we de volgende generatie niet opzadelen met een ondraagbare last.

Onze dagelijkse werking draait op sterke en stabiele inkomsten. In totaal gaat het over 1,63 miljard euro voor de hele periode. Bijna de helft komt uit belastingen. En die blijven exact wat ze vandaag zijn. Geen verhoging. Geen indexering. Sinds 1992 veranderen onze tarieven voor gezinnen en bedrijven niet. Terwijl uitgaven wel meestijgen door indexeringen, houden wij de lasten voor de Limburgers stabiel.

1.4 Elke euro telt, elke euro werkt

Aan de uitgavenkant ligt onze grootste verantwoordelijkheid bij onze mensen. Ons personeel is wendbaar en geëngageerd. We versterken hen via opleiding, ontwikkeling en goede werkomstandigheden. Zo bouwen we aan een efficiënte, toekomstgerichte organisatie.

We investeren vooral in het onderwijs. Pensioenen zijn een groeiende kost die wij volledig zelf dragen. Toch blijven we investeren in onze werking, in subsidies waar ze renderen en in schuldaflossingen. Elke euro moet werken.

Zo bouwen we verder aan een financieel robuuste provincie. We sturen op duidelijke beginsaldo's, overzichtelijke inkomsten en uitgaven en heldere KPI's die we permanent opvolgen. We schalen op wat werkt. We stoppen wat weinig oplevert. We sturen bij op basis van data, niet op gewoonte.

Kort gezegd: we houden de lasten stabiel. We investeren waar het rendeert. We besturen met discipline, inzicht en ambitie. Zo bouwen we aan een Limburg dat vooruitgaat zonder zijn inwoners zwaarder te belasten. Een Limburg dat efficiënt werkt, transparant is en geen euro verspilt. Een Limburg dat klaarstaat voor de volgende generatie.

2 DOMEIN BOKRIJK
Traditie inspireert toekomst

Bokrijk is bij uitstek het uithangbord van alles wat Limburg definieert: met de traditie van toen, bouwend voor morgen. We koesteren hier ons verleden door er onze toekomst mee te maken. Bokrijk is een actief kruispunt tussen wat was en wat kan zijn, tussen traditie en innovatie, stad en landschap. Een centraal park waar bezoekers en Limburgers samenkomen om er te ontspannen, leren en creëren. Bokrijk inspireert: erfgoed, vakmanschap en geschiedenis staan hier niet achter glas, we zetten het in om morgen beter te maken.

PROVINCIAAL DOMEIN BOKRIJK

2.1 We maken Bokrijk fysiek en mentaal toegankelijk

Bokrijk is van iedereen. Een park waar iedereen 365 dagen per jaar welkom is. We bouwen verder aan een park waar je zonder drempels verwelkomd wordt. Een park dat zich opent naar zijn omgeving, zonder barrières, maar met gidsende lijnen in het landschap.

In Bokrijk is toegankelijkheid niet bijkomstig. Het is de basis. De Openluchtspeeltuin wordt de meest inclusieve van België. Geen gewone speeltuin, maar een voorbeeldproject dat toont hoe toegankelijkheid, erfgoed en spel elkaar versterken. Met zones per leeftijd, toestellen voor elk lichaam en elk talent. Ruimte voor fantasie, motoriek en sociale ontmoeting. De speeltuin wordt een ambassadeur van inclusief ontwerp. Een plek waar alle kinderen, ongeacht enige beperking, dezelfde vrijheid voelen.

2.2 Gebruiksvriendelijke infrastructuur die generaties meegaat

We bouwen Bokrijk zoals we in Limburg alles bouwen. Stevig, toekomstgericht en voor de lange termijn. Met betere verlichting, heldere routes en duurzame materialen voor een sterkere bezoekerservaring doorheen de hele bezoekersreis. Daarom kiezen we voor infrastructuur die duidelijkheid schept zonder te hoeven uitleggen. Hoofdwegen in kassei die zich onderscheiden van de secundaire paden. Niet door bijkomende borden, maar door slim ontwerp.

We werken ook aan een klantgericht ticketsysteem dat werkt via diverse kanalen, met inclusieve prijzen. We vernieuwen de onthaalsites met focus op warme verwelkoming en drempelloze signalisatie. Dit alles is geen onderhoud. Dit is een investering in de volgende vijftig jaar.

2.3 Bokrijk als motor voor het Vlaamse vakmanschap

De restauratie van 124 gebouwen is afgerond. Het erfgoed staat er niet als reliek, maar als grondstof voor de toekomst. Hier wordt niet enkel bewaard. Hier wordt bedacht, ontworpen en geïnnoveerd. Dit is de plek waar ambacht, ontwerp en technologie elkaar kruisen. Waar jongeren ontdekken dat vakmanschap geen vergane glorie is, maar een beroep van de toekomst. Met VAKlab stimuleren we hier ondernemerschap en lanceren we talenten. Dat doen we met opleidingspartner SyntraPXL, zodat we hedendaags vakmanschap verder ontwikkelen en vertalen naar de arbeidsmarkt. Vakmanschap, een bron van welvaart.

Met de intense samenwerking met Monumentenwacht Limburg versterken we onze rol verder. Bokrijk wordt zo een zichtbare thuisbasis voor preventieve erfgoedzorg en een draaischijf voor kennisdeling in Vlaanderen.

Vakmanschap is geen nostalgie, het is overlevering van traditie, kunde en kennis. Met het programma Vakmanschap en Erfgoed is Bokrijk de landelijke dienstverlener voor historische hout- en bouwtechnieken in Vlaanderen en Brussel. Het is een kenniscentrum dat technieken beschermt die dreigen te verdwijnen en tegelijk helpt om vakmanschap hedendaags te maken. We zullen de communicatieve kracht van Bokrijk inzetten om dit programma te versterken. We koppelen hun internationale uitstraling aan de kracht van Bokrijk

als merk. Zo groeit vakmanschap nog meer uit tot een van de motoren van onze identiteit.

2.4 Het Arboretum en de plantentuin als herontdekte schatten

Het Arboretum is een botanische parel van achttien hectare. Met de idyllische geur- en kleurentuin vormt het een levende bibliotheek van bedreigde planten, bomen en struiken. Hier ontdek je zeldzame magnolia's, eiken, beuken, varens, bamboe… Hier zie je wat verdwijnt in de wereld, maar bloeit in Bokrijk.

Toch wordt het te vaak over het hoofd gezien. Maar niet langer. De natuurrijkdom in het hart van Bokrijk krijgt de aandacht die het verdient door betere toegang, sterkere beleving en duidelijkere verhalen. Door gidsbezoeken te versterken, de tuin en het Arboretum te positioneren als volwaardig onderdeel van het domein. Zo wordt Bokrijk opnieuw een plek van verwondering in de natuur. Elke dag, elk seizoen.

3 NATUURPARK NIEUWENHOVEN
Natuurlijke laadpaal voor de Limburger

Nieuwenhoven is een uniek boslandschap van meer dan 160 hectare. Een groene erfenis met wortels tot in de tiende eeuw. Vandaag rollen we een mastervisie uit die dit gebied een grotere rol geeft in de Limburgse samenleving. Nieuwenhoven wordt een openbare, toegankelijke en onderscheidende plek waar natuur en landschap de hoofdrol spelen. Je vindt hier kwalitatieve rust, ver weg van massatoerisme of kunstmatige prikkels. Nieuwenhoven is net zo goed educatief voor scholen als voor gezinnen. Een plek die mensen mentaal oplaadt en kinderen een eco-bewustzijn meegeeft. Een habitat voor natuur-, bijen- en hondenliefhebbers. En vooral voor de dieren zelf.

3.1 Een klimaatneutraal onthaal als nieuwe standaard

Het nieuwe onthaalpaviljoen bewijst onze ambitie. Architecturaal sterk, ecologisch en inclusief. Geen betonnen fundering, maar schroefpalen. Klassieke isolatie ruimt plaats voor hennepblokken. Geen fossiele brandstoffen maar zonnewarmte en koeling via vijverwater. Circulair gebouwd, met CLT-hout en biogebaseerde materialen. Deze vooruitstrevende aanpak won de felbegeerde eerste prijs 'Climate Responsibility' op de prestigieuze Publica Awards 2025.

Ook de omgeving is hertekend met één doel: meer biodiversiteit. De Kelsbeek meandert opnieuw zichtbaar, de visvijver kreeg een natuurlijke inrichting en bloemenweides geven kleur, geur en leven. Insectenhotels, nest- en vleermuiskasten zijn subtiel opgenomen in het ontwerp. De natuur claimt haar plek terug.

3.2 Klas zonder muren

Het masterplan creëert extra belevingskansen. Niet door spektakel te bouwen, maar door natuur leesbaar en tastbaar te maken. Nieuwenhoven wordt een klas zonder muren. Kinderen leren er door te voelen, te onderzoeken

PROVINCIAAL DOMEIN NIEUWENHOVEN

en te ontdekken. We investeren in een avontuurlijk speelbos. Geen speeltuin, wel een doordachte ruimte waar natuurlijke speelelementen kinderen uitnodigen om te klimmen, kruipen, balanceren en leren.

3.3 Landschapsversterking tot voorbij de domeingrens

We herstellen tegelijk de erfgoedwaarde van de plek. Achter het speelbos komt een ecologisch systeem van begraasd grasland met een hoogstamboomgaard. Zo integreren we herkenbaar agrarisch erfgoed opnieuw in het domein. Nieuwenhoven toont hoe traditioneel, multifunctioneel landgebruik harmonieus samengaat met hedendaags natuurbeheer.

Nieuwenhoven wordt met deze landschapsherstelling opnieuw gepositioneerd als natuurlijke laadpaal. Een plek voor pure, trage beleving. En die beleving stopt niet aan de grenzen van het domein. We zorgen voor betere fietsontsluiting in de vier windstreken. Nieuwenhoven wordt zo een knooppunt van landschap, rust en natuurkwaliteit voor alle Limburgers.

3.4 Een toegankelijke padenstructuur voor iedereen

Nieuwenhoven beschikt over een uitgebreid netwerk aan wandelpaden, maar slechts 400 meter daarvan zijn volledig toegankelijk. Dat stuk loopt door het bos, maar biedt nog te weinig variatie. Dat veranderen we ingrijpend. We voorzien nieuwe toegankelijkheid in twee nieuwe integraal toegankelijke wandellussen. Eén lus loopt door het bos. Dit traject wordt een verhoogd vlonderpad. Het slingert tussen de bomen, met een intense natuurbeleving als doel. De tweede lus loopt door het open grasland. Ook daar voorzien we een vlonderpad op hoogte, zodat iedereen zicht krijgt op fauna en flora én op het volledige landschap van Nieuwenhoven.

Deze twee nieuwe paden vullen de bestaande trajecten aan en tillen de toegankelijkheid naar een hoger niveau. Zo kan iedereen, ongeacht mobiliteit, de biotopen van Nieuwenhoven in het klein beleven dicht bij het kerngebied. Tegelijk worden de nodige natuurcompensaties geïntegreerd in het natuurbeheerplan.

4 DOMMELHOF
Podium voor creatief talent Made in Limburg

Creativiteit stuwt innovatie, identiteit en toekomstkracht. Dat bewijst het Provinciaal Domein Dommelhof, het kloppend hart van de podiumkunsten in Vlaanderen. Het is onze Limburgse werkplaats waar talent wordt ontdekt, ontwikkeld en gedeeld. Een broedplaats waar artiesten groeien en waar het publiek nieuwe werelden ontdekt.

Dommelhof is dé circus- en theaterwerkplaats van Vlaanderen. Die koppositie versterken we. Met provinciale en Vlaamse middelen geven we makers ruimte om te creëren en te repeteren. Ze krijgen begeleiding en een podium. Talent dat hier ontstaat, reist verder door Limburg, België en Europa.

4.1 Van ‘Theater op de Markt’ naar ‘Theater aan de Maas’

Theater op de Markt blijft het grootste Vlaamse festival voor circus en straattheater. Maar we gaan nog een stap verder. Het wordt een biënnale met een dubbele dynamiek: in even jaren keren we terug naar de historische partner Hasselt, waar het stadscentrum verandert in één groot openluchtpodium. In oneven jaren trekken we door de provincie én zelfs de grens over met een reizende editie. Zo brengen we het beste werk van Dommelhof tot bij zoveel mogelijk mensen: in Limburg én in de Euregio. We reiken de hand naar Nederland voor een internationale editie van Theater aan de Maas. Meer bereik, een diverser publiek, meer uitstraling. Zo groeit de internationale allure van Limburg als straattheaterregio verder door.

Naast het festival zetten we ook in op meer intieme toonmomenten: Winterlicht in Bokrijk, Beyond the Black Box in Antwerpen en nieuwe formats die transdisciplinaire makers uit onze eigen werkplaats C-TAKT zichtbaar maken.

Het wordt een biënnale met een dubbele dynamiek: in even jaren keren we terug naar de historische partner Hasselt, waar het stadscentrum verandert in één groot openluchtpodium. In oneven jaren trekken we door de provincie én zelfs de grens over met een reizende editie.

Kunst verbindt mensen en creëert dialoog. Ze inspireert ondernemers, versterkt steden en stimuleert creatief denken. Daarom zoeken we deze legislatuur actief samenwerking met gemeenten. Kleinschalige toonmomenten, lokale ateliers, gedeelde expertise: door Dommelhof in te schakelen stijgt de return van elke geïnvesteerde euro in creativiteit.

4.2 Dommelhof voor àlle Limburgers

Dommelhof zijn niet alleen artiesten in beweging. Het maakt ook inclusief sporten mogelijk, met het provinciale G-sportcentrum. Het bouwt samen met Limburgse ziekenhuizen een gespecialiseerd aanbod uit voor nazorg, revalidatie en herstel. Voor elke doelgroep bieden we trajecten op maat, met advies en randprogrammatie bij G-sportevents. En samen met de gemeente Pelt vernieuwen we de atletiekpiste zodat talent in beweging blijft.

Dommelhof is creativiteit, inclusie en Limburgse daadkracht in één. Een plek waar talent groeit, publiek geraakt wordt en Limburg zich toont aan de wereld.

MONDIALE SAMENWERKING

5 MONDIALE SAMENWERKING
Wereldimpact begint in Limburg

Limburg alleen kan de wereld niet veranderen. Maar we kunnen wel een positieve spiraal op gang brengen. Dat is onze filosofie. We stappen af van louter subsidiëren. In plaats van water te brengen, helpen we water te boren. Wij kiezen voor structurele verandering door te investeren in zelfredzaamheid en zelfvoorziening.

5.1 Hulp wordt hefboom

We kiezen voor resultaatgerichte samenwerking met coaching hier en ter plaatse, met terugbetaalbare leningen om ondernemingszin om te zetten in ondernemingen. We kiezen er ook voor om onze middelen samen te brengen zodat ze het verschil maken. Liever enkele goed geselecteerde projecten steunen met significante middelen, dan alles te versnipperen over te veel kleine initiatieven.

Daarom ondersteunen we ondernemerschap in ontwikkelingslanden via de vzw Ondernemers voor Ondernemers (OvO). Voor elke Limburger storten we 1 euro in het Limburgs AfriPreneursfonds. Dat is een rollend fonds van 900.000 euro waarmee we leningen kunnen verstrekken aan beloftevolle start-ups en kmo's in de derde wereld. Aflossingen vloeien terug naar nieuwe investeringen. We mikken op 36 investeringen met het startbudget. Elke investering creëert jobs voor gemiddeld 15 mensen - bijna de helft vrouwen - en indirect inkomen voor 60 mensen. Vanaf de start maken we zo het verschil in de toekomst van 2.000 mensen.

5.2 Van doneren naar ontwikkelen

We benutten Limburgs ondernemerschap en kennis. Samen met OVO nemen we coaching op. Ter plaatse in 5-daagse sessies en in Limburg via een inspiratietour. Naast het fonds voorzien we een subsidieprogramma. Voor Limburgse organisaties die inzetten op ondernemerschap. Voorwaarde: het voorstel stimuleert zelfredzaamheid via ondernemen.

6 FACILITAIR BEHEER
Gebouwen, systemen en processen die de toekomst aankunnen

Onze gebouwen zijn plekken waar Limburgers leren, werken, sporten, creëren en samenkomen. Ze moeten veilig en gezond zijn, maar ook energie-efficiënt en klaar voor morgen. Daarom kiezen we niet voor oplapwerk, wel voor een doordachte koers. Met 21 sites, 123 gebouwen en meer dan 265.000 vierkante meter focussen we op drie doelen: veiligheid, energiezuinigheid en toekomstbestendigheid.

6.1 Wendbaarheid als nieuwe standaard

We bouwen aan een kernportefeuille van gebouwen die onze beleidsdoelen écht dienen. Wat relevant is, behouden en versterken we. We nemen afscheid van wat verouderd is of geen maatschappelijke meerwaarde meer heeft. Minder vierkante meters waar het kan, betere

BEGIJNHOFSITE, HASSELT

vierkante meters waar het telt. Zo maken we ons patrimonium wendbaar en beheersbaar.

Eén euro eigen investering moet minstens twee euro waarde opleveren. Liefst drie. Dat is de nieuwe norm: slim renoveren met financiële hefbomen.

6.2 Scholen eerst: veilig, gezond en toekomstgericht

Onze grootste verantwoordelijkheid ligt bij onze provinciale scholen. Daar ligt de prioriteit. We maken ze stap voor stap volledig asbestvrij. Niet alleen omdat het moet, maar omdat elke jongere recht heeft op een gezonde leeromgeving.

We koppelen noodzakelijke werken meteen aan toekomstgerichte ingrepen. Dakrenovaties worden energieprojecten. Comfortverbeteringen worden kansen om te besparen. Door slim te plannen benutten we subsidies maximaal. Eén euro eigen investering moet minstens twee euro waarde opleveren. Liefst drie. Dat is de nieuwe norm: slim renoveren met financiële hefbomen.

6.3 Duurzaam patrimonium met maximaal rendement

We investeren enkel daar waar ingrepen structureel verschil maken: sterke daken die klaar zijn voor zonnepanelen. Energiezuinige installaties die verbruik doen dalen. Materialen die lang meegaan en herbruikbaar zijn. Gebouwen die waterwijs, klimaatrobuust en circulair worden.

We richten ons onderhoudsplan in lijn met de klimaatdoelstellingen op 2030 en 2050, met duidelijke stappen per gebouw. Zo bouwen we toekomstgericht en vermijden we dat uitstel morgen dubbel kost. Een gezond gebouw is immers geen luxe, maar een voorwaarde om onze maatschappelijke rol waar te maken.

6.4 Digitalisering in alle eenvoud, betrouwbaarheid en flexibiliteit

Onze digitale omgeving moet ons werk eenvoudiger maken, niet complexer. Daarom kiezen we voor een IT-systeem dat wendbaar, betrouwbaar en toekomstgericht is. Zonder overbodige lagen, zonder oude software die nog energie vreet, zonder infrastructuur die we niet meer nodig hebben. Alle verouderde toepassingen en systemen worden afgebouwd. Wat geen meerwaarde meer heeft, verdwijnt. Zo houden we de organisatie wendbaar.

Digitale veiligheid is geen bijzaak meer. Hackers kennen geen kantooruren. Daarom zorgen we dat onze systemen cybersafe blijven en ook bestand zijn tegen nieuwe bedreigingen. We investeren in secure netwerken, strikte toegangscontrole en goede back-ups. Niet in technische termen, wel in duidelijk resultaat: onze dienstverlening moet blijven draaien, wat er ook gebeurt.

We benutten de kansen van artificiële intelligentie waar ze écht iets opleveren. AI helpt ons sneller werken, beter plannen en efficiënter organiseren. Tegelijk bewaken we de risico's. We kiezen voor toepassingen die beschermd zijn, transparant en in dienst van mensen. Technologie als hulpmiddel, niet als doel.

Door samen te werken met andere overheden delen we kennis en schaalvoordelen. We brengen IT van provinciale scholen en de centrale administratie dichter bij elkaar, zodat systemen eenvoudiger en betaalbaarder worden. En we ondersteunen lokale besturen met data en inzichten waar dat nuttig is.

We bouwen dus een digitale basis op drie pijlers:

- wendbare hard- en software voor efficiënte dienstverlening
- eenvoudige, snelle en foutloze processen.
- veilige, beschermende gegevens en systemen. Altijd.

Digitalisering wordt zo een stille motor onder heel onze organisatie: efficiënt, betrouwbaar en flexibel voor morgen.

7 REGIOMARKETING
Limburgse samenkracht als handelsmerk

Limburg is geen uithoek. Het is een kloppend hart in het midden van Europa. Dat sommigen ons nog steeds als randgebied zien, geeft ons nog meer brandstof voor wat ons uniek maakt: onze eenheid en identiteit. Meer dan 900.000 Limburgers delen een diepgewortelde identiteit die ontspringt uit onze ondergrond, onze geschiedenis en onze innovatiekracht. Gelaagd en complex, maar net daardoor sterk. Ze is een optelsom van onze troeven die ons veerkracht en slagvaardigheid geeft.

7.1 Limburg verdient meer zichtbaarheid

Onze identiteit is geen soft power, maar een krachtige motor. Ze helpt ons crisissen doorstaan, samenwerking versnellen en kansen grijpen. Maar ze blijft te vaak onzichtbaar. Daarom bouwen we de komende jaren aan een strategie die het Limburg-verhaal herkenbaar en inzetbaar maakt. We vertalen het naar een omvattend Limburg-merk. Met een helder narratief en een visuele stijl die over sectoren en media heen werkt. We positioneren Limburg als regio waar levenskwaliteit en groeikansen samenkomen.

7.2 Vereende kracht, gedeelde stem

Vandaag lopen sterke Limburgse campagnes naast elkaar. Rond ondernemen, vrije tijd, innovatie, … Morgen brengen we ze samen in één verhaal. Een authentieke en geloofwaardige identiteit die alle beleidsdomeinen verbindt. Die identiteit verzinnen we niet. We halen ze op bij de Limburgers zelf. We bouwen ze samen en dragen ze samen uit. Naar bezoekers, bedrijven, studenten, young professionals, investeerders.

Onze geloofwaardigheid zit in onze eigenheid. We werken niet met opgepoetste slogans, maar met echte verhalen en echte ontmoetingen. We laten mensen Limburg voelen in alles wat we doen. We maken van het Limburg-merk een collectief instrument. Breed inzetbaar. Herkenbaar. Aanwezig op de plekken waar Limburg zich toont: in innovatiehubs, op beurzen, in internationale netwerken, in cultuur en sport, bij onze bedrijven en instellingen. Daarom ondersteunen we initiatieven die ontmoeting en kennismaking op gang brengen. Geen klassieke sponsoring, wel betekenisvolle samenwerkingen die het Limburg-

verhaal versterken. Zo creëren we schaal, herhaling en herkenning. De drie sleutels van een sterk merk.

Door onze krachten te bundelen, richten we de blik van de Vlaamse ruit naar het Limburgse hart. En tonen we dat Limburg niet aan de rand ligt, maar in het midden van wat ertoe doet.

8 ERFGOED
Limburg geeft de toekomst een verleden

Het uitzonderlijke rijke Limburgse erfgoed verbindt ons, het toont ons collectieve DNA. Onze identiteit komt voort uit wat er is. Hoe we met onze geschiedenis omgaan, zegt dus veel over wie we willen zijn. Daarom bewaren wij niet alleen, wij brengen ons erfgoed in beweging. In Limburg wordt erfgoed een beleving die leidt tot maatschappelijke meerwaarde en economische vitaliteit. Het is een fundament voor ruimtelijke kwaliteit, identiteit en vooruitgang.

8.1 Stenen met een stem

Erfgoedbeleid begint met een houding: we zien het niet als hindernis maar als hefboom. Erfgoedbestemming leidt tot maatschappelijke meerwaarde. Onze oude gebouwen en landschappen dragen kennis, waarden en verhalen. Ze vormen het geheugen van Limburg. We investeerden daarom met het programma E-XTRA2 in projecten die het onroerend erfgoed weer terugbrengen naar de gemeenschap en het een bovenlokale aantrekkingskracht geven. Projecten zoals de Luchtfabriek, Liberation Garden, GRAAF en de Helmensite tonen hoe erfgoed plekken versterkt, economieën voedt en gemeenschappen verbindt.

Het militair kerkhof van Lommel staat als volgende in dat rijtje, de ontsluiting wordt weldra gerealiseerd. Deze plek herinnert ons hoe fragiel vrede en vrijheid zijn. Het is meer dan een herinnering. Het is een ruimte voor reflectie, dialoog en bewustwording over wat er vandaag in de wereld gebeurt. Erfgoed vormt ons, niet door nostalgie, maar door inzicht en perspectief.

Door erfgoed te beleven, identificeren Limburgers zich met elkaar én met de plek waar ze leven.

8.2 Vaste waarde, nieuwe functies

Voortbouwend op dat programma, dopen we het nieuwe subsidiereglement ‘EXTRA³’, de derde generatie van ons impulsprogramma voor bovenlokale erfgoedprojecten. Voortaan opteren we voor één beoordelingsmoment per legislatuur. Zo kunnen we middelen bundelen en inzetten op de sterkste en meest onderscheidende projecten. Geen versnippering, wel keuzes die generaties vooruit helpen.

Keuzes maken is noodzakelijk. De restauratieachterstand groeit. Kosten stijgen. Wie wacht, verliest. Maar middelen zijn beperkt. Vanuit onze regisseursrol kiezen we resoluut voor impact. We stimuleren samenwerking en durven oude stenen nieuwe bestemmingen te geven. Want erfgoed blijft het best behouden wanneer het opnieuw gebruikt wordt. We bouwen met wat er is, voor wonen, werken, leren en ontspannen. Zo wordt de kost van bewaren een opbrengst door

DUITS MILITAIR KERKHOF, LOMMEL

te investeren. De winst is groot: sterke kernen, betekenisvolle plekken, herkenbare landschappen.

We brengen tegelijk onze Limburgse verhaallijnen helder in kaart: Gallo-Romeins, Loons, religieus, Maas, landbouw en mijnverleden. We zetten in op de erfgoediconen die het sterkst bijdragen aan onze identiteit. Niet alles bewaren, wel datgene dat het hele Limburgse verhaal optilt.

Het kleine, lokale erfgoed laten we daarom niet los, integendeel: via Monumentenwacht Limburg ontzorgen we eigenaars met deskundig advies op maat. Door het partnerschap met gemeenten ook open te stellen voor privé-eigenaren verminderen we ook voor hen administratieve ballast en versterken we lokale slagkracht, onder andere via gezamenlijke aankopen en onderhoudscontracten.

Tegelijk vernieuwen we het subsidiereglement voor klein historisch erfgoed, zodat we preventief onderhoud faciliteren, bewoners aanmoedigen hun kapelletjes, kruisen en andere typische erfgoedelementen te herstellen. We stimuleren gemeenten om de mogelijkheden tot ondersteuning bij hun inwoners kenbaar te maken. We ondersteunen hen ook om dat lokale erfgoed in kaart te brengen.

8.3 Jong redt Oud

In een samenleving die versnelt, creëert het begrip van onze geschiedenis, inzicht in wat vandaag gebeurt. En dat brengt rust en ruimte in het hoofd. Ook kinderen die erfgoed ontdekken, leren verantwoordelijkheid, reflectie en kritisch denken. Daarom bestendigen we het initiatief Jong redt Oud, ons steunprogramma dat jongeren letterlijk met hun handen in het erfgoed zet. We geven gerichte impulsen in scholen, jeugdorganisaties en verenigingen, met samenwerking centraal. We zetten ook in op 365-Archeologiedagen: het driedaags evenement van 2019 groeit vanaf 2026 naar 365 dagen, waarmee we gezinnen én scholen bereiken.

Via workshops en storytelling in erfgoedlabs laten we jongeren experimenteren zodat archeologie en erfgoed tot leven komen. Ze kunnen er erfgoed onderhouden, herstellen, opruimen, onderzoeken of ontsluiten. Dat gebeurt onder begeleiding van erfgoedspecialisten, heemkundigen, leerkrachten en terreinexperten. Ze leren begrijpen wat ze aanraken, ze vertalen hun inzichten naar presentaties, sociale media of lokale publieksmomenten, en worden zo ambassadeurs van het erfgoed in hun buurt.

8.4 De provinciale kunstcollectie vertelt wie we zijn

Onze kunstcollectie van meer dan 3.000 werken is een open archief van Limburgse identiteit. We investeren gericht in jonge Limburgse kunstenaars, die de volgende generaties Limburgers een beeld zullen geven van wie we waren.

We houden de collectie in beweging via tentoonstellingen in binnen- en buitenland. We maken ze nog zichtbaarder met een salontafelboek waarin de rijkdom van de Limburgse kunst wordt getoond. Een collectors item voor iedereen die Limburg een warm hart toedraagt. En we brengen kunst dichter bij de mensen via bruikleen aan bedrijven en organisaties met veel bezoekers. Zo wordt kunst een deel van het dagelijkse leven en van onze publieke ruimte.

8.5 Kunst in de Open Ruimte brengt kunst dichterbij

Kunst heeft geen tempel nodig om te raken. Met Kunst in de Open Ruimte brengen we kunst naar buiten in het landschap, op wandelroutes, in dorpen. Dicht bij ons allemaal. We bouwen voort op het pionierswerk en trekken het concept open: kunst zonder drempel, midden in het leven.

We combineren permanente werken met tijdelijke installaties, land art en community-art waar iedereen aan kan bijdragen. De natuur wordt decor, het landschap onze expositieruimte. Kunst in de Open Ruimte groeit zo uit tot een labo voor erfgoedinnovatie en een uitnodiging om vooruit te kijken door de bril van vroegere tijden.

9 DE FRUITROUTE
Rijpe kansen dankzij een vruchtbaar verleden

De Fruitroute vertelt het verhaal van een vruchtbare regio met een rijke, gelaagde en bewogen geschiedenis. Het heeft het potentieel om uit te groeien tot een van de hoogtepunten van Haspengouw. Het vormt een leidraad voor projecten rond landschap, ecologie, recreatie, erfgoed, mobiliteit en economie. De Fruitroute draagt de identiteit van de streek en verbindt historische Haspengouwse steden. Via knooppunten sluit het naadloos aan op het fiets- en wandelnetwerk in de ruime regio. Elk seizoen kleurt en geurt anders. Kunstwerken langs de route versterken de beleving, zonder het landschap te overstemmen.

De verdere ontwikkeling van de Fruitroute vertrekt vanuit eenvoud en respect voor het landschap. We bouwen ervaringen met streekkarakteristieke elementen die het landschap kleuren. Bijvoorbeeld met de typische ‘paloxen’, grote fruitkisten, die als bouwblokken kunnen gebruikt worden voor tijdelijke landschapsbelevingen voor bijvoorbeeld tijdelijke uitzichtspunten of bijzondere overnachtingslocaties, een fruitkist-hotel zou een unieke ervaring zijn. We versterken zo de erfgoedwaarde zonder het decor te verstoren. Zo blijft het landschap zelf spreken en wordt de Fruitroute een herkenbare, authentieke toegang tot het Haspengouwse verhaal.

De herontwikkelde stationssite van Borgloon is alvast een ijkpunt voor wat komt. Hier worden fruitgeschiedenis en industriële bedrijvigheid opnieuw zichtbaar in een sereen kader. Het voormalige fruitspoor slingert vanaf hier verder door heuvelruggen, beekvalleien en hoogstamboomgaarden, langs kerkdorpen, kastelen en vierkantshoeves. Ook het wijnverhaal verrijkt deze route. Onze wijntraditie, geworteld in de Romeinse tijd, verbeeldt de rijkdom van onze bodem en laat historie, landschap, landbouw en recreatie samenvloeien. Al deze elementen samen vormen een uitzonderlijke beleving van een uniek cultuurlandschap, die we de komende legislatuur samenbrengen in een bijzonder totaalverhaal met internationale uitstraling.

TO THE POINT – KUNSTCOLLECTIE – BEGIJNHOFKERK SINT-TRUIDEN

KUNST IN DE OPEN RUIMTE - WESLEY MEURIS - MOMENTO

10 HET KOLENSPOOR
Symbool van transformatie

Het Kolenspoor is het fysieke lint van onze grootste maatschappelijke verandering. De mijnindustrie transformeerde Limburg van een rurale regio tot een industriële motor. De mijnwerkers droegen die vooruitgang, vaak met risico voor eigen leven. Ze legden de fundamenten van onze welvaart. De migratiegolven die volgden, maakten Limburg multicultureel en inclusief. Dat is vandaag een van onze sterkste identiteiten.

Met het Kolenspoor maken we die verbindingen opnieuw zichtbaar. Voorbij de functionele rol van de nieuwe fietssnelweg, tussen alle mijnzetels van Beringen tot Eisden, is het spoor vooral een mentale link tussen recreatie en erfgoed, tussen verleden, heden en toekomst. Met minimale ingrepen en maximale authenticiteit laten we het landschap en de stenen zelf spreken. Zo ontstaat een langgerekte erfgoedbeleving, meer dan 60 kilometer, langer dan onze Belgische kustlijn.

Voor de realisatie van deze erfgoedervaring kijken we dus vooral naar connecties maken. We werken met wat er is. Zoals eerder bijvoorbeeld bij het Rendierjagerspad in Zonhoven, waar vooral het landschap vertelt over een archeologische rijkdom: minimale ingrepen, maximale authenticiteit. We laten de stenen en het landschap spreken, zonder ingrepen die de eigenheid van de plek aantasten. We vergroten de erfgoedwaarde door beheersing. Door wat er is te bundelen in één verhaallijn, wordt het Kolenspoor een langgerekte erfgoedbeleving, een uitnodiging tot ontmoeting met de regio, een gedeelde trots voor ons mijnverhaal.

11 MINESET
Sluitstuk van de reconversie, begin van een tijdperk

Mineset in de mijngebouwen van Beringen wordt het hart van het Limburgse mijnverhaal. De provincie geeft zo een definitieve en toekomstgerichte herbestemming aan dit monumentale erfgoed. Meer dan 3 decennia na de sluiting van de mijn vertelt de site weldra opnieuw het harde labeur van de kompels, in een setting die uniek is in de wereld. Het uitgangspunt is eenvoudig: we draaien de koplamp om en richten het licht op de mijnwerkers. Hun verhaal staat centraal.

11.1 Een beklijvende ervaring

De mijnontginning is een verhaal van moed, vakmanschap en offers. Generaties mijnwerkers bouwden mee aan de Limburgse welvaart en gaven vorm aan onze economie, ons landschap en onze samenleving. Met de migratiegolven ontstond een rijk, inclusief Limburg.

Meer dan 3 decennia na de sluiting van de mijn vertelt de site weldra opnieuw het harde labeur van de kompels. Het uitgangspunt is eenvoudig: we draaien de koplamp om en richten het licht op de mijnwerkers.

Mineset maakt dat verhaal opnieuw tastbaar. Aan den lijve. Een intense ervaring geeft bezoekers

inzicht in de diepte, het risico en de realiteit van het mijnwerk. Ze dalen af in de diepte. Het is een intense ervaring die inzicht geeft in het risico, het gewicht en de realiteit van het mijnwerk. Een parcours verpakt als werkdag, waar je als bezoeker de sfeer van weleer voelt. Want zodra je Mineset binnenwandelt, neem je de mindset van de mijnwerker aan. Je beleeft de noeste arbeid en de bevreemdende werkomgeving, het kameraadschap en de solidariteit. En dat in een authentiek-historische setting. Meeslepende audiovisuele installaties en informatiedragers doen ons beseffen dat de mijnen van toen voortleven in onze samenleving, vandaag en morgen.

De naam 'Mineset' geeft aan dat de mijn tot vandaag aanwezig is in ons dagelijkse leven. Door de terrils in de landschappen, de cités waarin we wonen, de diverse samenleving, … De mijnproductie ligt al jaren stil, maar de mindset, een manier van denken en van leven, zal voor altijd onze regio bepalen. Dat Limburgse verhaal wordt als een totaalervaring in de mijngebouwen van Beringen verteld en beleefd. Mineset wordt dus een platform voor beleving, educatie en samenwerking, een ontmoetingsplek voor scholen, families en bezoekers uit binnen- en buitenland. Vanaf 2028 verwachten we jaarlijks 100.000 bezoekers.

11.2 Kruispunt voor de mijngemeenschap

Om Mineset te realiseren, bundelen oud-mijnwerkers, Limburgers en lokale en internationale experts de krachten. Voor de realisatie werken de makers nauw samen met de lokale gemeenschap. De vzw Vrienden van het Mijnstreekmuseum deelt hun levende getuigenissen en vzw Mijnmuseum stelt de collectie ter beschikking. Lokale initiatieven en partnerschappen krijgen er ruimte om samen te komen. Maar er wordt ook beroep gedaan op alle Limburgers in de zoektocht naar bepaalde plannen, objecten of artefacten. Want Mineset is een trotse community waar de samenleving van toen en nu een plaats krijgt. En waar ze haar ervaringen en objecten doorgeeft aan de generaties die komen. Samen maken ze van de mijnbeleving het kloppend hart van de best bewaarde mijnsite in West-Europa.

11.3 De ontsluiting van Koeltoren 4 als apotheose van ons mijnverhaal

Als finale voor het Mineset-traject plannen we de restauratie en ontsluiting van Koeltoren 4. De toren is uniek, monumentaal en imposant. We kiezen niet voor spektakelarchitectuur, wel voor pure eenvoud die de kracht van de ruimte laat spreken. Vanuit de industriële gebouwen zullen we via de watercollectoren en het waterkasteel tot helemaal in de koeltoren kunnen stappen. De scenografie komt uit de stenen zelf en laat de mijnwerkers aan het woord. Bezoekers lopen in de voetsporen van de mijnwerkers. Ze voelen hun verhaal met de blik omhoog in een indrukwekkend kader.

Mineset, Beringen en heel Limburg krijgen er zo een nieuwe voorpost voor het hele mijnverhaal bij. Een baken dat zichtbaar wordt in de verre omgeving en dat de hele site versterkt met een symbool dat even sereen is als indrukwekkend.

Deze imposante realisatie wordt het sluitstuk van een nooit eerder geziene reconversie. En tegelijk het adembenemend begin van een nieuw, veelbelovend tijdperk voor Limburg.

MINESET, RESTAURATIE ZIFTERIJ, BERINGEN

TOM VANDEPUT

Economie, Innovatie I Industrieterreinen I
POM Limburg I Europese Aangelegenheden
(Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling – EFRO,
Interreg, Euregio Maas-Rijn) I
Personeelsbeleid en Interne Communicatie I
Limburg Sterk Merk – LSM

Beleidsverklaring 2026–2030

Met dit beleidsplan voor de legislatuur 2026-2030 leggen we een duidelijke lat: de toekomst van Limburg wordt vandaag gemaakt. Niet met losse projecten, wel met een kompas en de moed om te kiezen. We kiezen voor een economie die slimmer groeit, die talent verleidt en vasthoudt, die onderzoek omzet in bedrijvigheid en die welvaart en welzijn ziet als twee zijden van dezelfde medaille. Een Limburg dat het verschil maakt in Europa: betrouwbaar, wendbaar, ambitieus.

Dit is een uitnodiging. Aan ondernemers: bouw mee, schaaf aan productiviteit, durf de sprong naar digitalisering, circulariteit en internationalisering te maken. Aan onze kennisinstellingen en campussen: blijf grenzen verleggen en koppel excellente wetenschap nog sneller aan Limburgse productie, zorg en logistiek. Aan vakmensen en doeners: jullie zijn de ruggengraat van deze transitie; robotisering en AI zijn geen einddoel, maar hulpmiddelen om beter werk te maken, met meer kwaliteit en meer trots. Aan jongeren en wie wil herbeginnen: kies voor STEM, voor zorg, voor bouw, voor techniek; jullie vaardigheden zijn de zuurstof van onze welvaart. Aan onze gemeentebesturen en partners: durf samen te sturen op ruimte, energie en mobiliteit; maak plaats voor ondernemen en voor levendige, menselijke kernen. Aan Vlaanderen, Brussel en Europa: blijf bondgenoot, want in Limburg rendeert elke euro in meervoud.

We kiezen voor een economie die slimmer groeit, die talent verleidt en vasthoudt, die onderzoek omzet in bedrijvigheid en die welvaart en welzijn ziet als twee zijden van dezelfde medaille.

1 HET TOEKOMSTPAD NAAR MEER LIMBURGSE WELVAART

1.1 SALKturbo als Europese transitiemotor

Met SALKturbo hebben we de afgelopen legislatuur het Limburgs economisch beleid verder versneld. Het programma draait vandaag op kruissnelheid met 105 goedgekeurde projecten, samen goed voor meer dan 500 miljoen euro aan investeringen. Heel wat investeringsprojecten zijn in uitvoering en worden binnenkort opgeleverd of zorgen voor effecten op langere termijn.

Limburg zou vandaag niet staan waar het staat zonder de structurele steun van Europa aan de Limburgse socio-economische ontwikkeling in de voorbije veertig jaar. Bij elke economische schok en grote bedrijfssluiting stond Europa aan onze zijde, van de sluiting van de steenkoolmijnen tot vandaag. SALKturbo bewijst dat economische transformatie niet mogelijk is zonder een solide financieringsstrategie. De gedeelde verantwoordelijkheid van stakeholders, sterke partnerschappen en een doordachte inzet van publieke middelen werken als katalysator voor private en Europese investeringen. Het provinciaal ontwikkel- en acceleratiefonds versterkt met beperkte provinciale middelen de Vlaamse en Europese programma's.

De sterke Limburgse groei blijft echter kwetsbaar door enkele structurele uitdagingen. De vergrijzing treft onze provincie de komende jaren sterker dan elders. Onze arbeidsproductiviteit blijft achter bij het Vlaamse gemiddelde, en de industrie — jarenlang de economische motor — verliest terrein.

Hoewel de kloof in werkzaamheid met Vlaanderen bijna gedicht is, ligt het bruto binnenlands product per inwoner helaas nog steeds 22% lager. Daarom kan het belang van de erkenning van Limburg als Europese transitieregio in 2021–2027 nauwelijks overschat worden.

In het licht van het Europees debat over het Meerjarig Financieel Kader en de toekomst van het cohesiebeleid zetten wij daarom voluit in op de noodzakelijke verlenging van de transitiestatus. Dat verzoek werd al overgemaakt aan de Permanente Vertegenwoordiging van de Europese Commissie in België. We zijn bijzonder blij dat ook de Vlaamse regering de uitdagende positie van Limburg onderschrijft. “Met het nieuwe EFRO-programma na 2027 pleiten we voor de verderzetting van de financiering van Limburg als transitieregio” luidt het in het Vlaams Regeerakkoord.

SALKturbo is dan ook geen eindpunt, maar een dynamische fase binnen een bredere strategie voor een Limburg dat structureel inzet op welvaart, weerbaarheid en duurzaamheid voor de volgende generaties.

1.2 Europa als katalysator van Limburgse groei

Heel wat Europese beleidsinitiatieven bieden kansen voor onze Limburgse ondernemingen. Toch raken zij vaak ontmoedigd door het complexe Europese landschap van plannen, instellingen en regelgeving. Om dat te verhelpen zet de provincie Limburg in op begeleiding, netwerking en matchmaking tussen bedrijven, kennisinstellingen en Europese partners. Met die aanpak stellen we onze bedrijven beter in staat om Europese kansen te benutten en een actieve rol op te nemen binnen de Europese doelstellingen. Net zoals we ondernemingen ondersteunen die geconfronteerd worden met Europese regelgeving, zoals milieunormen, sociale verplichtingen of rapportageverplichtingen rond verduurzaming.

Limburg werd opnieuw geselecteerd als thuisbasis van Europe Direct, het informatie- en documentatiecentrum van de Europese Unie. Dit netwerk speelt een belangrijke rol in het dichter bij burger, ondernemers en onderwijs brengen van de EU. Wij doen dat in partnerschap met de Limburgse werkgeversorganisaties, de kennisinstellingen PXL, UCLL en UHasselt om Europese onderwijsprogramma’s te promoten, en de Limburgse media om de verbondenheid van Limburg met Europa te versterken.

Onze meest natuurlijke partner in grensoverschrijdende samenwerking is uiteraard onze buur Nederlands Limburg. Vanuit onze verbondenheid willen we nieuwe toekomstgerichte projecten opzetten die de economische groei in beide regio’s versterken.

Daarnaast is Limburg al decennialang partner binnen de Euregio Maas-Rijn en de Grensregio Vlaanderen–Nederland. Hierdoor maken we deel uit van een regio met een bijzonder sterke economische slagkracht en innovatiecapaciteit, die zich uitstrekt van de Noordzee tot Eindhoven en Nordrhein-Westfalen.

Met grensoverschrijdende innovatiefondsen zoals Crossroads en STIPP verbinden we Limburgse bedrijven met ondernemingen en

BOUWCAMPUS, LIMBURG DC

onderzoekscentra over de grens. Daardoor ontstaan nieuwe groeikansen en samenwerkingen. Tegelijk stimuleert het Small Project Fund binnen de Euregio Maas-Rijn het maatschappelijk middenveld en scholen om samen te werken aan een gemeenschappelijke Euregionale ruimte met grensoverschrijdende initiatieven op het vlak van cultuur, sport en toerisme tot onderwijs, klimaat, gezondheid en burgerparticipatie.

De bestuurlijke samenwerking met Nederlands Limburg, Luik, de Duitstalige Gemeenschap en de regio Aken vormt ook de kern van de Europese Groepering voor Territoriale Samenwerking (EGTS) Euregio Maas-Rijn. Vanaf 2025 neemt Limburg het voorzitterschap van deze organisatie op. Om de EGTS meer Euregionale en Europese slagkracht te geven, focussen wij ons op economie en innovatie, arbeidsmarkt, onderwijs en opleiding. Die inhoudelijke focus moet leiden tot hefboomprojecten die de Euregio Maas-Rijn naar een hoger niveau tillen. De samenwerking rond de Einsteintelescoop is daarvan het beste voorbeeld.

1.3 Een Europese financieringshefboom voor sterke Limburgse gemeenten

Onze Limburgse gemeenten worden steeds vaker geconfronteerd met de grenzen van hun financieel vermogen. Daarom gaat het provinciebestuur actief op zoek naar alternatieve financieringsvormen die onze lokale besturen extra ademruimte geven voor duurzame investeringen.

De mogelijkheden die de Europese Investeringsbank (EIB) biedt, bleven in Limburg tot op vandaag grotendeels onbenut. Daar willen we verandering in brengen. Het provinciebestuur werkt aan een instrument waarmee we de EIB kunnen inzetten als investeringshefboom voor de Limburgse lokale besturen, zodat onze gemeenten hun strategische projecten versneld kunnen realiseren. Door gelijkaardige investeringsplannen te bundelen, kunnen we het nodige volume en de gewenste impact creëren.

1.4 ‘Horizon 2050’ als kompas voor de lange termijn

Na decennia van industriële herstructureringen en transities — van de sluiting van de mijnen tot de reconversie van Ford Genk — heeft Limburg bewezen veerkrachtig te kunnen omgaan met economische schokken. Strategische programma’s zoals SALK 1 en SALKturbo speelden daarbij een centrale rol.

Tegelijk groeit het besef dat structurele economische transformatie tijd vergt en dus vraagt om een langetermijnvisie die verder reikt dan één legislatuur. Met de roadmap Horizon 2050 willen we die visie scherpstellen: een breed gedragen toekomstplan dat richting geeft aan de Limburgse economie op de schaal van een generatie. Geen vervolg of alternatief voor SALKturbo, maar het strategisch kader waarbinnen deze voortdurende transitie zich afspeelt. Waar SALKturbo de sprint is, wordt Horizon 2050 het kompas voor de marathon.

Deze ambitie vergt een sterke regisseur die visie kan koppelen aan daadkracht. In de voorbije legislatuur is POM Limburg uitgegroeid tot de spil van het provinciaal economisch beleid. Als economisch regisseur heeft zij aangetoond complexe transities te kunnen sturen en omzetten in tastbare resultaten. De realisaties binnen SALKturbo illustreren hoe visie, coördinatie en uitvoering in één hand leiden tot maximale

impact. Dankzij de intensieve samenwerking met partners zoals LRM, de kennisinstellingen, de sociale partners, de gemeentebesturen en de provinciale diensten is een krachtig netwerk ontstaan waarin POM Limburg de verbindende en stuwende rol opneemt. Het ligt daarom voor de hand dat POM Limburg het proces van Horizon 2050 zal vormgeven en aansturen. Als neutrale en deskundige organisatie beschikt zij over de expertise, het vertrouwen en de slagkracht om dit toekomsttraject te realiseren.

Met Horizon 2050 geven we richting aan hoe Limburg zich kan versterken in sectoren met hoge toegevoegde waarde, zoals technologie, duurzame energie, circulaire industrie en gezondheidszorg. Zo kunnen we onze positie in internationale waardeketens versterken en het aandeel van deze sectoren in het regionale BBP vergroten. Tegelijk bouwen we aan een economie waarin digitalisering, automatisering, energietransitie en circulariteit niet langer afzonderlijke trajecten zijn, maar vanzelfsprekend geïntegreerd worden in het volledige economisch weefsel.

Horizon 2050 is de langetermijnvisie waarbinnen de voortdurende economische transformatie van Limburg zich beweegt. Waar SALKturbo de sprint is, wordt Horizon 2050 het kompas voor de marathon.

Cruciaal is dat Limburg evolueert van een economie die vooral produceert en volgt, naar een kennisgedreven model dat vertrekt vanuit innovatie, onderzoek en talentontwikkeling. Daarbij verliezen we het sociale en ecologische perspectief niet uit het oog.

Het proces om tot het toekomstplan Horizon 2050 te komen gebeurt samen met stakeholders, experten en visionairen. In een traject van 24 maanden moet dit resulteren in een roadmap met concrete transitiepaden en prioriteiten op het vlak van sectorontwikkeling, energie, mobiliteit, onderwijs, werkgelegenheid en innovatie. Door nu te investeren in langetermijndenken, maken we Limburg klaar voor een toekomst die onzeker is, maar vol kansen zit.

2 VAN BEDRIJVENTERREIN TOT STADSKERN: INVESTEREN IN RUIMTE VOOR ONDERNEMEN

Een sterke Limburgse economie vraagt ruimte om te ondernemen. Nieuwe bedrijventerreinen én een duurzame herinrichting van bestaande zones zijn cruciaal om bedrijven te laten groeien, zich duurzaam te verankeren en nieuwe activiteiten aan te trekken. Tegelijk moeten onze stadscentra aantrekkelijk en competitief blijven als plekken waar handel, dienstverlening en beleving elkaar versterken.

Met 200 hectare nieuwe beschikbare bedrijventerreinen en de optimalisatie van bestaande zones voorzien we doelgericht ruimte voor bedrijven met hoge toegevoegde waarde en sterke werkgelegenheid.

2.1 Ruimte om te ondernemen groeit met 200 hectare

Binnen het kader van het Ruimtepact 2040 willen we 200 hectare bijkomende regionale bedrijventerreinen activeren, onder meer dankzij de voorziene ruilmogelijkheden met andere functies. Die extra ruimte blijft noodzakelijk om bedrijven met hoge toegevoegde waarde en sterke werkgelegenheidseffecten kansen te geven. Daarnaast optimaliseren we bestaande bedrijventerreinen via verdichting, verweving en herbestemming. We begeleiden lokale besturen bij het ontwikkelen van een ruimtelijk-economische visie die aansluit bij een provinciale strategie en is ingebed in een afstemming tussen Vlaams, provinciaal en lokaal beleid. Zo zetten we economische ruimte toekomstgericht in, in balans met landbouw, milieu en wonen.

We gaan in dialoog met Vlaanderen om via instrumenten zoals terugkoop- en voorkooprechten voor de Vlaamse POM's strategisch sterker te wegen op het beheer van bedrijvigheid. Samen met gemeenten willen we deze rechten inzetten op strategische percelen om duurzame economische ontwikkeling mogelijk te maken.

2.2 Detailhandel als bouwsteen voor levendige stadskernen

De Limburgse handelscentra staan voor een grondige verandering. Het aantal winkels neemt af, vooral in de mode- en elektronicabranche, terwijl horeca en consumentgerichte diensten in belang toenemen. Dat verschuift het straatbeeld: winkels verdwijnen, leegstand stijgt en de beleving in de centra verandert. Ondanks die krimp blijft de totale winkelvloeroppervlakte groot. Dat wijst op aanhoudende druk op de handelskernen en tegelijk op een groei van perifere winkelzones.

Een toekomstgericht handelsbeleid vraagt daarom om een duidelijke heroriëntatie. Dat betekent het heruitvinden van het centrum als plek waarin winkelen, ontmoeten, beleven en ontspannen in elkaar overvloeien. Een plek waar ondernemen, dienstverlening, cultuur en wonen elkaar versterken en waar het DNA van elke stad of gemeente centraal staat.

We transformeren stadskernen naar plekken waar ondernemen, wonen en ontspannen elkaar versterken. Het DNA van de stad of gemeente vormt het vertrekpunt.

In het kader van het Ruimtepact 2040 onderzoeken we hoe ruimtelijke instrumenten kunnen bijdragen aan de evolutie van het winkelweefsel. Dat omvat onder meer het versnellen van de afbakening van kernwinkelgebieden, het aanduiden van winkelarme zones en het afbouwen van perifere kleinhandel waar dat aangewezen is.

Via een raamcontract voeren we, samen met de gemeenten, gerichte studie- en planningsopdrachten uit rond drie thema's: beleving, verweving en omgeving. Elke opdracht leidt tot een gedragen beleidsadvies met een duidelijke ruimtelijke vertaling.

Tot slot versterken we het lokale winkelaanbod via publiekscampagnes zoals 'Maand van de Markt' en de eindejaarsactie 'Ik koop lokaal'.

3 MENSELIJK KAPITAAL ALS MOTOR VAN DE LIMBURGSE ECONOMIE

De Limburgse economische toekomst staat of valt met de kracht van haar mensen. Limburg transformeert naar een kenniseconomie waarin productiviteit en innovatie de voornaamste hefbomen zijn voor economische groei. Door nauwe samenwerking met werkgeversorganisaties, vakbonden, kennisinstellingen en sociale partners bouwen we aan een regio die duurzaam groeit en waar iedere Limburger in staat gesteld wordt om op een werkbare manier zijn bijdrage te leveren.

3.1 Aantrekken van 2 500 nieuwe hooggeschoolde jobs

Onze ambitie is om minstens 2.500 bijkomende hooggeschoolde jobs aan te trekken als hefboom voor welvaart, duurzaamheid en economische veerkracht. Deze strategische keuze helpt de historische productiviteitskloof met de rest van Vlaanderen te dichten en verhoogt tegelijk de weerbaarheid van onze economie in een snel veranderende wereld.

Een toename van hooggeschoolde werkgelegenheid creëert niet alleen meer toegevoegde waarde binnen bedrijven, maar leidt ook tot een veelvoud aan afgeleide jobs voor korter en praktisch geschoolden. Zo sluiten we nauw aan bij onze ambitie voor inclusieve groei: een economie waarin iedereen kansen heeft en kan deelnemen.

De economische campussen in Limburg spelen hierin een sleutelrol. Zij vormen de draaischijven

LOGISTIEKE CAMPUS GENK

waar onderzoek, talent en ondernemerschap samenkomen. Via valorisatie van kennis en technologie bouwen we deze sites verder uit tot motoren van hoogproductieve werkgelegenheid.

Een toename van hooggeschoolde jobs zorgt voor meer toegevoegde waarde in onze bedrijven en voor een veelvoud aan jobs voor korter en praktisch geschoolden.

Ook de mogelijke komst van de Einsteintelescoop kan uitgroeien tot een sterke aantrekkingspool voor nieuwe bedrijvigheid, technologische spin-offs en bijkomende werkgelegenheid, goed voor honderden nieuwe directe en indirecte jobs per jaar. Zelfs indien de Einsteintelescoop uiteindelijk elders in Europa wordt gerealiseerd, zal de opgebouwde expertise verschil maken.

We zetten daarnaast voluit in op de internationale aantrekkingskracht van Limburg als regio waar het aangenaam wonen, werken en ondernemen is. In samenwerking met FIT en VLAIO rollen we een buitenlandse acquisitiestrategie uit, gericht op kennisintensieve bedrijven die passen bij het economisch profiel van onze provincie. Onze campussen en incubatoren dragen hierbij de kracht van Limburg als innovatieregio actief uit.

3.2 Een brug tussen sociale en reguliere economie

Werkgelegenheid is in hoofdzaak een bevoegdheid van de Vlaamse overheid en de lokale besturen. Limburg versterkt deze aanpak met gerichte acties die inspelen op mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt en op een nauwere samenwerking tussen de sociale en reguliere economie.

We versterken de doorstroomkansen voor wie tijdelijk niet terechtkan in het reguliere arbeidscircuit. Arbeidszorginitiatieven bieden deze doelgroep een realistische en gestructureerde werkomgeving zonder arbeidscontract, met behoud van uitkering, als opstap naar betaald werk.

De Limburgse maatwerkbedrijven creëren samen 3 195 jobs en realiseren een toegevoegde waarde van 88,2 miljoen euro. Met een provinciaal investeringsfonds van 2 miljoen euro willen we de modernisering van hun infrastructuur en technologie versnellen. Daarnaast stimuleren we nieuwe samenwerkingen tussen sociale en reguliere bedrijven door het aanbod van de sociale economie actief te promoten, zoals met het digitale platform doeners.be, aangestuurd door de vijf Vlaamse provincies.

3.3 Provincie Limburg als moderne en mensgerichte organisatie

De kracht van het provinciebestuur ligt in haar medewerkers. Zij geven elke dag mee vorm aan het beleid en de dienstverlening voor Limburg en de Limburger. Daarom bouwen we aan een moderne, wendbare en mensgerichte organisatie die klaar is voor de toekomst. We kiezen voor een strategische HR-aanpak die verder reikt dan klassieke personeelszorg. Door innovatieve digitale tools te integreren, te focussen op duurzame inzetbaarheid en HR-doelstellingen te koppelen aan de organisatiestrategie, creëren we een flexibele en

veerkrachtige organisatie waarin medewerkers zich gewaardeerd en betrokken voelen.

Binnen de beperkte financiële marge werken we doelgericht aan meer efficiëntie en slagkracht. We stimuleren interne mobiliteit en vervangen uittredende medewerkers niet automatisch. Taken die elders efficiënter kunnen worden uitgevoerd, worden selectief uitbesteed, zodat de interne capaciteit maximaal kan worden gericht op beleidsvoorbereiding, dienstverlening en uitvoering. Omdat een uniform personeelsstatuut de basis vormt van een eigentijds personeelsbeleid, handhaaft het bestuur de praktijk om geen statutaire aanstellingen meer te doen en breidt het deze uit naar alle graden.

Een moderne organisatie vraagt empathisch leiderschap en duidelijke structuren. Het vernieuwde managementteam vormt de strategische motor van het bestuur en waarborgt samenhang, kwaliteit en richting. Leidinggevenden worden ondersteund in een leiderschapstraject dat inzet op communicatie, verandermanagement en resultaatgericht werken. We voeren een prestatiemanagementsysteem in dat doelstellingen afleidt van de beleidsprioriteiten en medewerkers ondersteunt in hun professionele ontwikkeling.

Tegelijk blijven welzijn en groei essentieel. Via het actieplan Gezond Werken versterken we de gezondheid, veiligheid en motivatie van onze medewerkers. Met een nieuw leermanagementsysteem stimuleren we levenslang leren en kennisdeling. Telewerk en digitale samenwerking worden structureel ingebed, met aandacht voor teamcohesie en klantgerichte dienstverlening.

Tot slot omarmen we innovatie. Artificiële intelligentie wordt stapsgewijs geïntegreerd in onze werking en dienstverlening, niet als doel op zich maar als instrument om medewerkers te ontlasten, processen te versnellen en kwaliteit te verhogen.

De provincie Limburg kiest voor een strategische HR-aanpak en bouwt aan een wendbare en mensgerichte organisatie die vertrouwen uitstraalt en talent kan aantrekken.

MOVELAB HEALTH CAMPUS LIMBURG

4 EEN CAMPUSBREDE AANPAK VOOR INNOVATIE EN ECOSYSTEMEN

De Limburgse thematische campussen vormen de kern van een innovatieve, internationaal verbonden en toekomstgerichte economie. Door bedrijven, kennisinstellingen en overheden samen te brengen, ontstaan ecosystemen die technologische vernieuwing stimuleren en nieuwe bedrijvigheid met hoge toegevoegde waarde aantrekken.

Limburgse campussen zijn ankerpunten van innovatie en sleutellocaties voor een veerkrachtige en competitieve kenniseconomie met internationale uitstraling.

Limburg heeft een sterke traditie van samenwerking wanneer het gaat om economische transformatie. We bouwen verder op de complementariteit van onze partners om Limburg als innovatieve regio te verankeren. Werkgeversorganisaties Voka, VKW en UNIZO en vakbonden ACV, ABVV en ACLVB brengen visie en terreinervaring samen. Onze kennisinstellingen UHasselt, Hogeschool PXL en UCLL, sectororganisaties zoals Embuild Limburg en Agoria en innovatiepartners zoals Sirris en Flanders Make vormen cruciale bruggen tussen onderzoek, technologie en ondernemerschap. Investeringspartners zoals LRM en Nuhma versterken deze dynamiek met kapitaal, expertise en strategische ondersteuning, waardoor innovatieve projecten de noodzakelijke slagkracht krijgen om door te groeien tot duurzame economische activiteiten.

Tot slot blijft Limburg Sterk Merk als motor van bovenlokale hefboomprojecten een cruciale aanjager van economische veerkracht en regionale groei. Met gerichte investeringen versterkt LSM het menselijk kapitaal, stimuleert het innovatieve ecosystemen en creëert het de randvoorwaarden die nodig zijn om Limburg toekomstgericht te ontwikkelen en de regio veerkrachtig te laten groeien.

4.1 De uitbouw van de Health Campus en de Digital Health Innovation Hub

De Limburgse Health Campus beschikt vandaag al over een sterk ecosysteem waarin wetenschap, ondernemerschap en zorg nauw samenwerken. Vanuit deze stevige basis zetten we een volgende stap met de oprichting van een Digital Health Innovation Hub, die dankzij de expertise van UHasselt in health en data science kan uitgroeien tot een krachtige motor voor zorginnovatie en datagedreven oplossingen.

De Digital Health Innovation Hub focust op het ontsluiten, combineren en valoriseren van klinische en biomedische onderzoeksdata. Door deze databronnen op een veilige en gereguleerde manier beschikbaar te maken, versnellen we de ontwikkeling van nieuwe datagedreven zorgtoepassingen. De hub wordt een levend labo waarin bedrijven, kennisinstellingen en de zorgsector intens samenwerken. Deze omgeving trekt innovatieve zorgbedrijven en hooggeschoolde

profielen aan en ontwikkelt tegelijk een aanpak om datadeling op de campus én in de bredere Limburgse regio mogelijk te maken.

Een belangrijke beleidsprioriteit is het actief betrekken van de zorgsector, met bijzondere aandacht voor eerstelijnszorg, preventie en de transitie naar geïntegreerde, waarde-gedreven zorg. De Digital Health Innovation Hub geeft hiermee mee uitvoering aan de provinciale ambitie om de principes van de Blue Zones toe te passen.

4.2 De Bouwcampus als epicentrum van duurzame bouwinnovatie

In 2026 starten we op Limburg DC met de bouw van de Bouwcampus, een plaats waar kennis, talent en technologie samenkomen en waar Limburg zich positioneert als voortrekker op het vlak van circulaire materialen, industriële bouwmethodes en energie-efficiënt bouwen.

Het centrale ankerpunt is een innovatiecentrum voor duurzame bouwmaterialen, dat praktijkgericht onderzoek, demonstratie-infrastructuur en kennisvalorisatie bundelt in één geïntegreerde werking ten dienste van de Limburgse bouwbedrijven en de bredere economie. Het innovatiecentrum wordt ontwikkeld door UHasselt en vormt de spil van een open innovatieomgeving op de Bouwcampus.

De Bouwcampus wordt een fysieke plek van samenwerking en de dynamische motor van kennis, innovatie en industriële transformatie voor de bouwsector in Limburg.

Het netwerk dat rond de Bouwcampus wordt opgebouwd, verbindt academische partners zoals VITO, Flanders Make, Imo-Imomec en UHasselt met intermediaire organisaties zoals Materinex, Flanders Build en Buildwise, sectororganisaties zoals Embuild en Bouwunie en kennispartners als PXL, UCLL, Dubolimburg en Inter. Met deze strategische investering groeit de Bouwcampus uit tot een fysieke plek van samenwerking én een dynamische motor van kennis, innovatie en industriële transformatie.

4.3 Thor Park als motor voor robotisering en zonne-energie

Thor Park ontwikkelt zich, met instellingen zoals EnergyVille, FacThory en de T2-campus, tot het Limburgse ankerpunt voor technologische innovatie en duurzame energie. Het is een plek waar onderzoek, ondernemerschap en industriële toepassingen samenkomen en waar robuuste ecosystemen ontstaan die reiken tot buiten de provinciegrenzen. Vanuit deze unieke site versterken we twee strategische werven die de competitiviteit en duurzaamheid van onze economie aanzienlijk verhogen: de doorgedreven inzet op robotisering en smart manufacturing enerzijds en de uitbouw van Limburg als hotspot voor duurzame energie anderzijds.

Met EnergyVille als resident op Thor Park en het hoogste vermogen zonne-energie per inwoner in Europa beschikken we over alle troeven om Limburg te positioneren als leidende regio voor duurzame energietoepassingen, met focus op fotovoltaïsche energie, slimme elektrische netten en energieneutraal bouwen. Samen met bedrijven, overheden en kennisinstellingen bouwen we aan een ecosysteem dat de transitie naar een decentraal en digitaal aangestuurd energiesysteem versnelt.

4.4 Een logistieke campus voor de logistiek van morgen

Met de ontwikkeling van de nieuwe Logistieke Campus op de voormalige Ford-terreinen in Genk realiseren we een krachtige motor voor innovatie en groei binnen de Limburgse logistieke sector. De oplevering van dit unieke gebouw is gepland voor 2028.

De Logistieke Campus Limburg groeit uit tot hét ankerpunt voor innovatie, inspiratie en samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven, kennisinstellingen en andere logistieke stakeholders. We willen Limburg positioneren als voorloper in duurzame supply chains en als een internationaal geconnecteerd knooppunt.

Een belangrijke pijler binnen deze ambities is de oprichting van een onderzoekscentrum voor duurzame logistiek, in samenwerking met UHasselt. Dit centrum richt zich op het aanpakken van de grootste uitdagingen in de sector: productiviteit, efficiëntie en ergonomie van de logistieke beroepen.

Daarnaast zetten we sterk in op het promoten van multimodale en milieuvriendelijke transportmodi, via samenwerking met strategische partners.

4.5 De AI Space op Corda Campus

Corda Campus is uitgegroeid tot de digitale hotspot van Limburg. Vanuit deze dynamische omgeving ondersteunen we bedrijven om artificiële intelligentie strategisch te integreren in hun werking. Voor Limburgse kmo's biedt AI een grote kans om processen te verbeteren, sneller te innoveren en meer waarde te creëren. Dankzij de sterke samenwerking met partners zoals Agoria, Sirris en de andere Limburgse campussen vormt Corda Campus het knooppunt voor deze omslag naar een AI-gedreven economie.

Samen met LRM, UHasselt en POM Limburg bouwen we aan een toegankelijk AI-ecosysteem op de campus: de AI Space. Deze begeleidt bedrijven in het ontdekken, testen en toepassen van AI-oplossingen. Het hart van deze werking is LARA, de Limburg AI Research Accelerator van UHasselt en private partners, die inzet op praktische en verantwoord toepasbare AI.

Via demonstraties, co-creatie en proefprojecten tonen we bedrijven welke processen geautomatiseerd kunnen worden en welke menselijke vaardigheden daarbij belangrijk blijven. Tegen 2030 willen we minstens 250 kmo's helpen om AI te integreren. Zo versterken we de Limburgse positie als pionier in verantwoorde AI-integratie.

HEALTH
CAMPUS

POORTGEBOUW HEALTH CAMPUS LIMBURG

We werken aan een Limburgs netwerk van AI-innovatie waarin bedrijven ondersteund worden bij hun digitale transformatie. Tegen 2030 willen we minstens 250 Limburgse kmo's geholpen hebben met de integratie van AI.

4.6 Een Noord-Limburgse campus als poort naar Brainport en Noord-Brabant

Noord-Limburg ontwikkelt zich de voorbije jaren steeds sterker als een economische regio met een eigen profiel en een actieve ondernemersgemeenschap. De ontwikkeling van een bedrijfscampus in Pelt biedt een unieke kans om deze dynamiek verder te versnellen. De campus wordt een belangrijke schakel tussen Kristalpark en Nolimpark en groeit uit tot een project met een schaal en uitstraling die binnen de brede Euregio het verschil kan maken.

LRM realiseert het poortgebouw. POM Limburg staat in voor de uitbouw van het ecosysteem en voor het verbinden van de partners die nodig zijn om deze campus te laten uitgroeien tot een succes.

De nabijheid van Brainport Eindhoven opent bijkomende perspectieven voor samenwerking over de grens. De hightechindustrie bereikt de grenzen van haar draagkracht in de eigen regio, waardoor Limburg een volwaardige en complementaire partner kan zijn.

De door Eindhoven geïnitieerde taskforce Noord-Zuid, waarin Metropoolregio Eindhoven-Brainport, de Antwerpse Kempen en Limburg samenwerken, biedt het kader om grensoverschrijdende uitdagingen rond economie, mobiliteit en ruimte integraal aan te pakken.

Dankzij haar strategische ligging langs de Noord-Zuidverbinding heeft de Noord-Limburgse campus het potentieel om Limburg te verbinden met Brainport en de Metropoolregio Eindhoven.

5 VERLEDEN ALS FUNDAMENT, TOEKOMST ALS HORIZON

De Limburgse economie is gegroeid uit een geschiedenis van voortdurende transitie en heruitvinding. Vandaag staan we opnieuw op een kantelpunt: de Einsteintelescoop kan uitgroeien tot een nieuw icoon van economische vernieuwing.

5.1 De Limburgse economische geschiedenis bewaren

Onze provincie heeft een uitzonderlijk traject afgelegd: van kleinschalige landbouw naar grootschalige industriële ontwikkeling na de ontdekking van steenkool, en daarna – na de sluiting van de mijnen, Ford en Philips – naar een nieuwe economie van kennis, technologie en ondernemerschap. Die reconversie, uniek in

West-Europa, is vandaag veel minder zichtbaar, terwijl deze fundamenteel is om onze economische identiteit en veerkracht te begrijpen.

Daarom willen we deze Limburgse transitie zichtbaar en tastbaar maken via een krachtige visuele installatie op één van onze reconversiesites, die toont hoe onze regio zich telkens opnieuw heeft heruitgevonden. Tegelijk willen we een toekomstverhaal aanreiken: hoe we met onze campussen, ecosystemen en samenwerkingen de volgende transitie vormgeven.

5.2 Big Science Hub als strategische versneller van de Limburgse kenniseconomie

Grote wetenschappelijke infrastructuren zoals CERN zijn uitgegroeid tot strategische innovatieplatformen die fundamenteel onderzoek, industriële toepassingen en talentontwikkeling op unieke wijze verbinden. Big Science is daarbij geen eindpunt van kennisontwikkeling, maar een vertrekpunt voor economische valorisatie.

Met een Big Science Innovation Hub in Limburg willen we het proces van kennis- en technologietransfer versnellen en structureren. POM Limburg bouwt daarmee aan een fundament waarop ondernemers, onderzoekers en overheden samen werken aan een innovatieve, veerkrachtige en internationaal verbonden regio. Deze hub vormt ook de basis voor actieve samenwerkingen met internationale spelers zoals ITER, ESO en ESA.

POM Limburg coördineert deze werking en kan voortbouwen op de expertise uit de valorisatiestrategie voor de Einsteintelescoop en op een sterk netwerk van kennisinstellingen, onderzoekscentra en bedrijven binnen en buiten Limburg.

Het internationale Big Science Business Forum 2026 in Maastricht, waar POM Limburg mede-organisator is, biedt een uitgelezen kans om Limburg binnen het Europese netwerk van Big Science-organisaties te profileren en zichtbaar leiderschap op te nemen.

De Big Science Innovation Hub zal zorgen voor kruisbestuiving tussen fundamentele wetenschap en technologieën die maatschappelijk en economisch impact hebben.

5.3 Maximaal gaan voor een Euregionale Einsteintelescoop

De Einsteintelescoop is een van de meest beloftevolle Big Science-projecten van dit moment en kan uitgroeien tot een echte gamechanger voor Limburg. Onze provincie zet daarom, samen met de partners uit de Euregio Maas-Rijn, maximaal in op het binnenhalen van dit project. De Einstein Telescoop fungeert als een mobiliserend moonshotproject dat onze internationale zichtbaarheid verhoogt en tegelijk de kiem kan leggen voor een hoogtechnologisch ecosysteem in de regio. De unieke technologische uitdagingen stimuleren nieuwe vormen van samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen en vormen de basis voor innovatietrajecten met een sterke economische valorisatie.

EXPO EINSTEINTELESCOOP

De Einsteintelescoop kan in Vlaanderen duizenden jobs creëren, afhankelijk van de mate waarin we inzetten op innovatie en kennisvalorisatie. Zelfs indien het project buiten Vlaanderen wordt gerealiseerd, blijft de opgebouwde expertise een belangrijke meerwaarde voor onze economie. De voorbije jaren hebben Limburgse bedrijven, vaak in samenwerking met partners uit buurlanden, al vernieuwende technologieën ontwikkeld dankzij provinciale ondersteuning.

De Einsteintelescoop kan onze internationale zichtbaarheid vergroten en de motor worden voor de ontwikkeling van een hightech ecosysteem in Limburg.

6 TOT SLOT

Limburg staat aan de vooravond van een nieuw hoofdstuk in haar economische transitie. De uitdagingen zijn reëel: een vergrijzende bevolking, een krappe arbeidsmarkt en een wereld vol geopolitieke onzekerheid. Maar onze antwoorden zijn even stevig: talentontwikkeling, innovatie, ondernemerschap en een slim beleid rond ruimte en energie. Dit is geen zorg voor later, maar werk voor nu.

De vraag die ons moet leiden is eenvoudig én uitdagend: hoe creëren we meer toegevoegde waarde per gewerkt uur? Dat vraagt om investeringen in immateriële waardecreatie: in het talent van onze mensen, in onderzoek en in innovatievermogen. Dat vraagt ook de durf om te investeren in projecten die echt het verschil maken. Pioniersprojecten zoals de Einstein Telescoop, die we samen met onze buurlanden in de Euregio willen realiseren. Doorbraken in de groeiende gezondheidseconomie. Nieuwe technologieën voor toekomstgericht bouwen en duurzame energie. Zulke investeringen zetten hele ecosystemen in beweging: van onderzoekers en ondernemers tot medewerkers, technici, bouwvakkers en zelfs de dienstverlening en horeca die nieuw talent aantrekken en ondersteunen.

Limburg kiest voor kerninnovaties die werken als een vliegwiel voor tewerkstelling, productiviteit en ondernemingskracht. De toekomst van Limburg wordt nu gemaakt door keuzes die ambitie tonen, door innovatie die rendeert en door talent dat de ruimte krijgt om te schitteren. Dat is de opdracht die wij vandaag opnemen, samen met alle Limburgers.

COLOFON

Uitgave van
De deputatie van de provincieraad van Limburg
Jos Lantmeeters, gouverneur-voorzitter
Inge Moors, Laura Olaerts, Igor Philtjens,
Tom Vandeput, gedeputeerden en
Bruno Bamps, provinciegriffier wd.

Redactie
Provinciebestuur Limburg

Vormgeving
Hilde Winters (provincie Limburg)

Fotografie
Robin Reynders (provincie Limburg)
Maxiem Merckx, PVL vzw, Noa Sneyers,
Peter Baas, Bjorn Snelders,
Boumediene Belbachir,
Kurt Vandeweerdt (Bokrijk), Stijn Bollaert,
Hans Put, Luc Daelemans,
Kris van de Sande, Binst Architects
Luc Lenaerts (Visit Limburg), Kristof Vrancken,
Studio Muoto, UHasselt, a20-broekbakema,

Verantwoordelijke uitgever
Bruno Bamps, provinciegriffier wd.,
Universiteitslaan 1, 3500 Hasselt

Druk
Haletra-Leën, Houthalen-Helchteren

D 2025/5.857/29

provincie Limburg